

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VZDĚLÁVÁNÍ ČLENŮ JEDNOTEK SBORU
DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ V
JIHOČESKÉM KRAJI**

Autor práce:	Jan Fleišmann
Studijní program:	Bezpečnostně právní činnost
Forma studia:	Kombinovaná
Vedoucí práce:	PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.
Katedra:	Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jan Fleišmann

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů v Jihočeském kraji

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Education of Members of Voluntary Fire Brigade Units in the South Bohemian Region.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): 1/2024

Cíl bakalářské práce:

1/ Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jak členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obce na území okresu České Budějovice v rámci své pravidelné odborné přípravy hodnotí možnosti svého vzdělávání.

2/ Vedlejším cílem bakalářské práce je charakterizovat základní formy a obsahy vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí.

Student: Jan Fleišmann	19. 4. 2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.	19. 4. 2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	6. 5. 2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	21. 5. 2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24. 5. 2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

FLEIŠMANN, J. Vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Jihočeském kraji: *bakalářská práce*. České Budějovice. Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 83 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: Dobrovolní hasiči, vzdělávání, odborná příprava, výcvik, požární ochrana.

Tato bakalářská práce na téma „Vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Jihočeském kraji“ pojednává o způsobu vzdělávání dobrovolných hasičů v Jihočeském kraji. Jednou z podmínek pro vstup do sboru dobrovolných hasičů je odborná způsobilost. Noví členové musí absolvovat základní hasičský výcvik a další odborné školení tak, aby získali potřebné dovednosti a znalosti, přičemž po tomto výcviku následuje již pravidelné odborné školení a příprava. Absolvování odborné přípravy je jedním z nezbytných kroků k zajištění akceschopnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Tato bakalářská práce shrnuje základní informace o požárních jednotkách, charakterizuje základní systém vzdělávání členů těchto jednotek, který porovnává se stavem v zahraničí. Na základě analýzy způsobu a možností vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů Jihočeského kraje je zjištěna aktuální potřeba, nabídka a dostupnost těchto kurzů z nichž vyplývají návrhy dílčích změn na skutečnou potřebu, které reagují na mimořádné události. Závěry této bakalářské práce by měly přispět ke zvýšení efektivity a kvality vzdělávání dobrovolných hasičů na území vymezeném hranicemi správních obvodů obcí s rozšířenou působností jež jsou České Budějovice, Trhové Sviny a Týn nad Vltavou a potencionálně i v celém Jihočeském kraji.

ABSTRACT

FLEIŠMANN, J. Education of Members of Voluntary Fire Brigade Units in the South Bohemian Region: Bachelor Thesis. České Budějovice. The College of European and Regional Studies, 2025. 83 pgs. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: Volunteer Firefighter Unit, Education, Training, Fire Protection, Emergency Response.

This bachelor's thesis on the topic "Education of Members of Volunteer Firefighter Units in the South Bohemian Region" discusses the methods of educating volunteer firefighters in the South Bohemian Region. One of the conditions for joining the volunteer firefighter unit is professional competence. New members must complete basic firefighter training and additional professional training to acquire the necessary skills and knowledge, followed by regular professional training and preparation. Completing professional training is one of the essential steps to ensure the operational readiness of the municipal volunteer firefighter unit. This bachelor's thesis summarizes basic information about fire units, characterizes the basic education system for their members, and compares it with the situation abroad. Based on the analysis of the methods and opportunities for educating members of volunteer firefighter units in the South Bohemian Region, the current needs, offerings, and availability of these courses are identified, leading to proposals for partial changes to meet actual needs, responding to extraordinary events. The conclusions of this bachelor's thesis should contribute to increasing the efficiency and quality of training for volunteer firefighters in the area defined by the administrative districts of municipalities with extended powers, namely České Budějovice, Trhové Sviny, and Týn nad Vltavou, and potentially throughout the entire South Bohemian Region.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Jednotky požární ochrany	12
2.1 Kategorie jednotek požární ochrany	12
2.2 Legislativa jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami PO.....	18
3 Zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce	19
3.1 Složení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.....	19
4 Vzdělávání členů jednotek požární ochrany	21
5 Pravidelná odborná příprava členů dobrovolných jednotek požární ochrany.....	22
6 Zajištění odborné způsobilosti členů jednotky sboru dobrovolných hasičů	23
6.1 Základní odborná příprava	23
6.2 Pravidelná odborná příprava	27
7 Systém vzdělávání a výcviku jednotek požární ochrany v České republice.....	32
7.1 Charakteristika výcvikových a školicích středisek určených pro jednotky požární ochrany v České republice	33
7.2 Vzdělávání a výcvik členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce na území okresu České Budějovice	38
7.3 Klíčové aspekty vzdělávání a výcviku jednotek sboru dobrovolných hasičů obce v okrese České Budějovice	39
8 Charakteristika systému vzdělávání členů dobrovolných jednotek požární ochrany v zahraničí	40
8.1 Rakouská republika.....	41
8.2 Spolková republika Německo	42
8.3 Komparace systému vzdělávání členů jednotek dobrovolných hasičů mezi Českou republikou, Rakouskou republikou a Spolkovou republikou Německo	44
9 Dílčí závěr	46

10	Hodnocení možností vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů v obcích okresu České Budějovice	47
10.1	Výzkumný problém.....	47
11	Metodologie výběru členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce.....	48
11.1	Stanovené hypotézy	49
12	Dotazníkové šetření.....	50
12.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření	51
12.2	Popisná statistika odpovědí	52
12.3	Spearmanova korelace	62
13	Vyhodnocení hypotéz.....	69
14	Vyhodnocení cílů práce a diskuze.....	71
15	Závěr	74
	Seznam použitých zdrojů	76
	Seznam tabulek obrázků příloh.....	81

Úvod

Dobrovolné hasičské jednotky jsou neodmyslitelnou součástí systému ochrany obyvatelstva, přičemž jejich význam je obzvláště výrazný v menších obcích, kde se často stávají prvními složkami integrovaného záchranného systému. Členové těchto jednotek nejsou pouze hasiči, ale také technici, kteří zasahují při různých mimořádných událostech, jako jsou povodně, dopravní nehody nebo jiné krizové situace. Kromě toho se angažují i v ochraně majetku a poskytování pomoci místnímu obyvatelstvu v těžkých chvílích. Vzhledem k širokému spektru jejich úkolů je naprosto klíčové, aby jejich vzdělávání a odborná příprava byly na vysoké úrovni, odpovídaly aktuálním trendům a umožňovaly efektivní zásah v každé situaci. náročnou práci v souladu s aktuálními požadavky a normami.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí, přičemž hlavní důraz je kladen na jejich hodnocení vzdělávacích možností a na charakteristiku základních forem a obsahů vzdělávání. Výzkum je prováděn v okrese České Budějovice a jeho cílem je identifikovat silné a slabé stránky stávajícího systému odborné přípravy.

Teoretická část práce přináší přehled legislativního rámce a současného stavu vzdělávání dobrovolných hasičů v České republice. Praktická část se opírá o výsledky dotazníkového šetření mezi členy jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v okrese České Budějovice, jehož cílem je získat objektivní data o jejich zkušenostech a potřebách v oblasti vzdělávání. Výstupy této práce mohou přispět k dalšímu rozvoji vzdělávacího systému dobrovolných hasičů či optimalizaci jejich odborné přípravy.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Autor této bakalářské práce se věnuje výzkumu vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Jihočeském kraji. Hlavním cílem bakalářské práce zjistit, jak členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí na území okresu České Budějovice v rámci své pravidelné odborné přípravy hodnotí možnosti svého vzdělávání. Druhým cílem práce je charakterizovat základní formy a obsahy vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí. Tyto cíle vyžadují porozumění současného stavu vzdělávání dobrovolných hasičů, jak v České republice, tak i v zahraničí.

Pro splnění daných cílů bude potřeba splnit dílčí cíle:

- Vypracování teoretických podkladů řešení vzdělávání jednotek dobrovolných hasičů v České republice. Tento krok zahrnuje analýzu současného stavu vzdělávání jednotek dobrovolných hasičů v České republice a identifikaci základních forem a obsahů tohoto vzdělávání.
- Provedení dotazníkového šetření za účelem zjištění, jak členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obce na území okresu České Budějovice v rámci pravidelné odborné přípravy hodnotí své možnosti vzdělávání.

Aplikované vědecké metody

Pro získání potřebných údajů a k naplnění cílů práce jsou využity tyto metody:

- Obsahová analýza. Tato metoda je využita zejména v teoretické části práce k rozboru současného stavu vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Jihočeském kraji. Umožňuje identifikovat hlavní faktory ovlivňující efektivitu a kvalitu vzdělávání, jako je dostupnost kurzů, jejich kvalita a rozmanitost, a jasně definovat oblasti, které potřebují zlepšení.¹
- Syntéza. Tato metoda spojuje jednotlivé části informací a poznatků do jednoho celku. Je využita jak v teoretické, tak praktické části práce. Na základě syntézy

¹ JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Sociologie. Praha: Grada, 2008.s. 47-48.

dat jsou formulovány závěry a doporučení reflektující celkovou situaci a navrhuující konkrétní kroky ke zlepšení vzdělávání dobrovolných hasičů.²

- Komparace. Tato metoda porovnává různé vzdělávací programy a systémy, aby odhalila jejich podobnosti a rozdíly.³ Je využita k porovnání vzdělávacích programů pro dobrovolné hasiče v České republice s programy v Rakousku a Německu.
- Dotazníkové šetření. Tato kvantitativní metoda, je využita zejména v praktické části práce. Dotazník obsahuje strukturované otázky zaměřené na získání informací o názorech, zkušenostech a potřebách respondentů. Tato metoda umožňuje získat kvantifikovatelné údaje o hodnocení vzdělávacích možností členů jednotek dobrovolných hasičů obcí a jejich potřebách ke zlepšení vzdělávacího procesu.⁴ Autor využívá osobní známostí s vedením většiny velitelů jednotek sboru dobrovolných hasičů v územním okrese České Budějovice, a proto těmto dotazníky osobně doručí a vyzvedne, neboť sice „*Výhodou elektronického dotazníku je nízká časová a finanční náročnost jeho administrace, avšak nevýhody převažují. Především je to obvykle velmi nízká návratnost vyplnění (např. jen 10 % i méně).*“⁵
- Popisná statistika. Základní nástroj pro shrnutí a prezentaci dat získaných z dotazníkového šetření, který poskytuje přehled o průměrech, mediánech, četnostech a rozptylech a tím umožňuje identifikovat hlavní trendy, vzorce a případné odlehlé hodnoty.⁶ Díky této metodě získá autor rychlý a jasný obraz o struktuře dat, která je klíčová pro další inferenční analýzy.
- Spearmanova korelace. Neparametrická metoda měřící sílu a směr monotónního vztahu mezi dvěma proměnnými na základě jejich pořadí tzv. rank.⁷

² OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019, s. 50.

³ REICHEL, Jirí. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Grada, 2009.s.28.

⁴ HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999, s. 98-101.

⁵ PRŮCHA, Jan. *Andragogický výzkum*. Pedagogika. Praha: Grada Publishing, 2014, s.152.

⁶ FIELD, Andy. *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics: and sex and drugs and rock'n'roll. 4th edition*. London: Sage, 2014. s. 45–70.

⁷ LADISLAV, Rabušic; SOUKUP, Petr; MAREŠ, Petr. *Statistická analýza sociálněvědních dat v R*. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. 265-291.

2 Jednotky požární ochrany

Jednotkou požární ochrany (dále jako „JPO“) se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami, požární technikou a věcnými prostředky. Požární jednotka zasahuje při požárech v základním družstvu, kde je velitel, strojník a čtyři hasiči. Tedy družstvo 1+5. Takovéto družstvo, může plnit své zásahy i o zmenšeném početním stavu. Toto je pak složeno z velitele, strojníka a dvou hasičů. Jednotky požární ochrany musí plnit tyto základní úkoly:

- provádět požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany,
- provádět záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech,
- podávat neprodleně zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.⁸

JPO působí jak v organizačním, tak i operačním řízení. Organizační řízení zahrnuje činnosti, které se vážou k samotné organizaci, technice a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů. Patří sem především udržování a zvyšování odborné a fyzické způsobilosti hasičů.

Operační řízení zahrnuje činnost od přijetí zprávy o skutečnostech vyvolávajících potřebu nasazení sil a prostředků požární ochrany, provedení požárního zásahu, záchranných prací při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech.⁹

2.1 Kategorie jednotek požární ochrany

Systém JPO slouží jako represivní a preventivní nástroj proti požárům, živelným pohromám a jiným mimořádným událostem. JPO jsou pověřeny likvidací požárů a nezbytnými opatřeními k odstranění bezprostřední hrozby ohrožující život, zdraví, majetek a životní prostředí. JPO je organizovaný útvar s vnitřní hierarchií a dělbou práce

⁸JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci: [podle právního stavu k 25.4.1999]*. Olomouc: ANAG, 1999, s. 90.

⁹ ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém a HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém. 2. vyd.* SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, s. 33-36.

tvořený hasiči. Možnosti JPO jsou omezeny jejich vybavením, odbornou přípravou a kompetencemi při zásahu.¹⁰

Při vytváření systému JPO se berou v úvahu dvě hlavní hlediska: organizace systému JPO a zásahové činnosti JPO. Tyto dvě hlediska jsou vzájemně propojené. JPO jsou rozděleny do čtyř kategorií podle zákona České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ze dne 17. prosince 1985 a podle toho, kdo je zřizuje a jaký je vztah osob vykonávajících činnost v těchto jednotkách ke zřizovateli. Jednotky se dělí na:

- Jednotky hasičského záchranného sboru kraje, které jsou součástí krajských hasičských záchranných sborů (dále jako „HZS“) a jsou zřizovány státem. V těchto jednotkách pracují příslušníci HZS kraje jako své povolání ve služebním poměru. Jedná se o profesionální jednotku, které je součástí státní správy. Má na starosti nejen hašení požárů, ale také záchranné práce při různých mimořádných událostech, jako jsou povodně, dopravní nehody nebo chemické havárie. V Jihočeském kraji působí celkem 14 profesionálních jednotek HZS. Tyto jednotky jsou rozmístěny po celém kraji a zajišťují požární ochranu a pomoc při mimořádných událostech.
- Jednotky hasičského záchranného sboru podniku. *„Některé právnické osoby či podnikající fyzické osoby mají takovou míru požárního nebezpečí, že je jim HZS ČR ze zákona oprávněn nařídit zřízení jednotky HZS podniku. Její zřízení a druh v podniku určí HZS kraje dle výsledku posouzení požárního nebezpečí, nebo dokumentace zdolávání požáru. Tvoří ji zaměstnanci podniku, kteří tuto činnost vykonávají na plný úvazek v HZS podniku, v případě menšího požárního nebezpečí se připouští vytvořit jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku (SDH podniku) se zaměstnanců vykonávajících v podniku jinou práci. Zřízení a provoz těchto jednotek hradí daný podnik.“*¹¹ Kromě hašení požárů se také podílejí na záchranných pracích při haváriích, úniku nebezpečných látek a dalších mimořádných událostech, které mohou ohrozit zaměstnance a majetek podniku. Zřizování závodních požárních jednotek kulminovalo v polovině osmdesátých let,

¹⁰ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, § 65 In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1985, částka 34, s. 685. [online]. [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/1985/133/0000-00-00?zalozka=text>

¹¹SKALSKÁ, Květoslava; HANUŠKA, Zdeněk a DUBSKÝ, Milan. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. s22.

kdy jich v tehdejší Československu existovalo více než 150. Po roce 1990 se jejich počet začal snižovat spolu se zánikem řady podniků.¹²

- V Jihočeském kraji je několik jednotek hasičského záchranného sboru podniku, které jsou zřízeny v rámci velkých průmyslových podniků a závodů. Přesný počet těchto jednotek se může lišit v závislosti na aktuálních potřebách a organizaci jednotlivých podniků. Například Jaderná elektrárna Temelín má svou vlastní hasičskou jednotku hasičského záchranného sboru Jaderné elektrárny Temelín. Tuto zřizuje společnost ČEZ, a.s., jenž je provozovatelem elektrárny. Tato jednotka je vybavena specializovanou technikou a prostředky pro řešení specifických rizik spojených s provozem elektrárny.
- Jednotky sborů dobrovolných hasičů podniku jsou zřizovány právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami, které vykonávají činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním rizikem. V těchto jednotkách pracují zaměstnanci těchto právnických nebo podnikajících fyzických osob na dobrovolné bázi. Každý typ JPO má specifické požadavky na operační hodnotu, která je určena dobou výjezdu po nahlášení mimořádné události a maximální dobou dojezdu na místo zásahu. Rovněž jsou stanoveny různé požadavky na odbornou, fyzickou, zdravotní a psychickou způsobilost osob vykonávajících činnost v těchto jednotkách.
- Vojenská hasičská jednotka, ve vojenských objektech, útvarech, zařízeních a záchranných útvarech, stejně jako u právnických osob založených nebo zřízených Ministerstvem obrany, jsou za jednotky požární ochrany považovány vojenské hasičské jednotky¹³.
- Jednotky sborů dobrovolných hasičů obce (dále jako „JSDHO“), které zřizuje obec nebo město. Jednotka je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání. JSDHO je organizační složka obce, která je zřízena k zajištění požární ochrany a dalších

¹² VANĚK, Miroslav a KRÁTKÁ, Lenka (ed.). *Příběhy (ne)obyčejných profesí: česká společnost v období tzv. normalizace a transformace*. Orální historie a soudobé dějiny. Praha: Karolinum, 2014. s. 26.

¹³ VÍŠEK, Jiří. *Organizace záchranných činností v České republice*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012, s. 67-68.

úkolu v oblasti ochrany obyvatelstva, majetku a životního prostředí. Tato jednotka je složena z dobrovolných hasičů, kteří nevykonávají činnost v této jednotce jako své hlavní zaměstnání, ale jako dobrovolnou službu. Členové JSDHO jsou obvykle občané obce, kteří se rozhodli přispět k bezpečnosti své komunity. Dobrovolní hasiči v JSDHO jsou vybaveni potřebnou technikou a výbavou, absolvují pravidelná školení a výcvik, aby byli připraveni na různé typy zásahů, jako jsou požáry, povodně, technické havárie a další mimořádné události. Jejich činnost je klíčová pro zajištění rychlé a efektivní reakce na mimořádné situace v obci. JSDHO spolupracuje s profesionálními hasičskými sbory, policií, zdravotníky a dalšími složkami a je tedy nedílnou součástí integrovaného záchranného systému¹⁴ (dále jako „IZS“).

Každý typ JPO má pro účely operačního řízení určitou hodnotu. Tato hodnota odráží schopnost JPO zahájit a provádět úkoly v operačním řízení na místě zásahu. Operační hodnotu JPO tvoří:

- doba, za kterou JPO vyjede z místa své trvalé dislokace po vyhlášení poplachu,
- územní působnost JPO, která je daná dobou jízdy nebo vzdáleností na místo zásahu.

Doba výjezdu JPO je stanovena vyhláškou č. 247/2001, o organizaci a činnosti JPO. Tato doba je maximálně:

- 2 minuty pro JPO složené výlučně z profesionálních hasičů,
- 10 minut pro jednotky složené výlučně z dobrovolných hasičů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své povolání,
- 5 minut pro JPO složené z hasičů uvedených v předchozích dvou bodech, nebo hasičů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště.

Územní působnost JPO znamená optimální vzdálenost pro dojezd určitého druhu jednotky k místu zásahu, která vymezuje území jejího standardního působení, tzv. zásahový obvod.¹⁵ Druh jednotky se odvozuje od zřizovatele jednotky a od pracovně

¹⁴BALABÁN, Miloš a PERNICA, Bohuslav. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015, s. 270.

¹⁵HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2., aktualiz. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008, s. 13-16.

právních vztahů hasičů při výkonu služby v jednotce ke zřizovateli v souladu s právním předpisem.

Dojezd se vyjadřuje se buď v minutách, nebo v kilometrech, a to při rychlosti jízdy vozidla 45–60 km/h dle místních podmínek. Při stanovení územní působnosti JPO se vychází ze statisticky analyzovaných zásahů JPO a praxe a zkušeností z ostatních evropských států.¹⁶

Akceschopnost jednotky znamená organizační, technickou a odbornou připravenost sil a prostředků k provedení zásahu. Jednotka je považována za akceschopnou, pokud:

- odpovídá početní stav hasičů a jednotka je schopna vyjet k zásahu v časovém limitu,
- členové mají osvědčení o odborné způsobilosti pro výkon funkce, kterou v jednotce zastávají a zároveň je prováděna pravidelná odborná příprava,
- JPO má připravenou požární techniku a věcné prostředky pro provedení zásahu, a přitom jsou splněny podmínky pro použití požární techniky a věcných prostředků.

Pro účely plošného pokrytí území ČR jednotkami PO se dle operačního hodnocení dělí jednotky PO do šesti kategorií JPO I až JPO VI:

„JPO I: Jednotka Hasičského záchranného sboru ČR, zajišťující výjezd jednotek PO až tří družstev o zmenšeném početním stavu (1+3), družstev (1+5) nebo jejich kombinací. Poskytuje pomoc obcím speciální a ostatní technikou v území svého hasebního obvodu. V místě dislokace plní úkoly místní jednotky PO; u početně málo obsazených stanic zpravidla v součinnosti s místní jednotkou SDH obce.

JPO II/1: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybraných obcích o počtu obyvatel nad 1000.

¹⁶VLČEK, V. Řád výkonu služby v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, sborů dobrovolných hasičů obcí a sborů dobrovolných hasičů podniků. [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR 2021 [cit. 2024-12-28]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/vykon-sluzby.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>

JPO II/2: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybraných obcích o počtu obyvatel nad 1000.

JPO III/1: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybraných obcích o počtu obyvatel nad 1000.

JPO III/2: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybraných obcích o počtu obyvatel nad 1000.

JPO IV: Jednotka hasičského záchranného sboru podniku zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou; poskytuje speciální techniku na výzvu OPS HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody.

JPO V: Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu.

JPO VI: Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku zřizovaná právnickou nebo fyzickou podnikající osobou; poskytuje speciální techniku na výzvu OPS HZS ČR zpravidla na základě písemné dohody.“¹⁷

Na základě dohody se zřizovatelem mohou tyto jednotky zasahovat i mimo svůj obvyklý územní obvod.¹⁸ Toto je pro obce velmi přínosné hned z několika důvodů. Především to zvyšuje celkovou operativnost a pružnost systému ochrany obyvatelstva, obce si tak mohou navzájem vypomoci v případech, kdy lokální kapacity nestačí, nebo když je zásah potřeba realizovat co nejrychleji. Díky této možnosti je také možné lépe využít specifické odbornosti či technického vybavení některých jednotek, které by jinak zůstaly nevyužité, přestože by mohly výrazně pomoci v jiné lokalitě. To zajišťuje efektivnější rozložení sil a prostředků, a tím i vyšší úroveň bezpečnosti nejen pro konkrétní obec, ale i pro celý region.

¹⁷ VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš a VONDRÁŠEK, David. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022, s. 37-40.

¹⁸ VÍŠEK, Jiří. *Organizace záchranných činností v České republice*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012, s. 69.

2.2 Legislativa jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami PO

Základním legislativním dokumentem pro JPO je zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ze dne 17. prosince 1985, který v části čtvrté mimo jiné definuje samotné JPO, jejich zřízení a druhy a stanoví základní úlohy těchto jednotek.

Kromě zákona o požární ochraně platí pro JPO např. následující předpisy:

- Nařízení vlády č. 34/1986 Sb., o zákazu vstupu, pobytu a pohybu osob v objektech a zařízeních na zdraví při plnění úkolů požární ochrany;
- vyhláška č. 202/1999 Sb., kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřových zábran a požárních uzávěrů;
- vyhláška MV č. 69/2014 Sb., o technických podmínkách prostředků požární ochrany;
- vyhláška MV č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách;
- úplné znění nařízení vlády č. 172/2001 Sb., o provedení zákona o požární ochraně
- vyhláška MV č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci),
- vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany,
- nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek dobrovolných hasičů obcí nebo podniků,
- vyhláška MV č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky,
- vyhláška MV č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb.¹⁹

¹⁹ VILÁŠEK, Josef; FIALA, Miloš a VONDRÁŠEK, David. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. s. 36-37.

3 Zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Před zřízením JSDHO je důležité rozlišovat mezi pojmy „Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce“, „Sbor dobrovolných hasičů“ a „Hasičský sbor“. Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce je organizace zřizovaná a plně financovaná obcí. Naopak „Sbor dobrovolných hasičů“ nebo „Hasičský sbor“ jsou názvy základních organizací spolků působících v oblasti požární ochrany, jako je Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, České hasičské jednotky nebo Moravské hasičské jednoty. Obec může těmto organizacím poskytovat dotace a spolupracovat s nimi, ale tyto organizace se řídí občanským zákoníkem a svými stanovami, což znamená, že nemohou ukládat úkoly obcím a členství v nich nemůže být občanu na újmu.²⁰

Zřízení JSDHO je administrativně a organizačně náročný proces. Proces zahrnuje projednání možnosti zřízení jednotky, nábor členů, zřízení jednotky na zasedání zastupitelstva obce a zveřejnění usnesení, zajištění zdravotních prohlídek nových členů, uzavření smluvních vztahů se členy, jmenování velitele, zajištění vybavení požární technikou a prostředky, vybavení členů ochrannými pracovními prostředky a zajištění odborné způsobilosti členů jednotky.

Zřízení místní jednotky požární ochrany patří mezi důležité kroky ke zvýšení celkové úrovně připravenosti obce na krizové situace. Taková jednotka neplní pouze roli při likvidaci požárů, ale významně se podílí na zvládání nejrůznějších událostí, které ohrožují běžné fungování obce – od nepřízně počasí až po technické nebo dopravní incidenty. Díky své blízkosti k místu zásahu může rychle reagovat a minimalizovat dopady ohrožení. V mnoha případech představuje první organizační složku, která na událost reaguje ještě před příjezdem profesionálních záchranných týmů.

3.1 Složení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Minimální počet členů JSDHO, potřebný pro zajištění zásahu, je uveden v tabulce č. 1 a vychází z přílohy č. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů. Tento počet představuje ideální stav, kdy

²⁰ ŠENOVSKEÝ, Michail; ADAMEC, Vilém a HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, s. 58.

je v obci plně zajištěna schopnost výjezdu družstva v menším početním stavu. Pro praktické zajištění zásahu je však obvykle potřeba více členů jednotky.

Tabulka č. 1: Základní početní stavy členů jednotky SDH obce²¹

Funkce v jednotce	Kategorie jednotky (JPO)					
	II/1	II/2	III/1	III/2	V	N
Velitel jednotky	1	1	1	1	1	1
Velitel družstva	2	5	2	5	2	2
Strojník (řidič)	3	6	4	6	2	2
Hasič	6	12	5	12	4	4
Celkem	12	24	12	24	9	9

Pokud je v jednotce zařazeno družstvo nebo členové, kteří plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva, celkové početní stavy se zvyšují o počet těchto členů. Početní stavy v jednotce mohou být navýšeny také díky sdružení prostředků obce. Další navýšení může nastat na základě rozhodnutí obce, pokud budou zvýšeny i základní početní stavy funkcí s požadavky na odbornou způsobilost a náklady budou hrazeny z obecního rozpočtu.

Ideální výjezdová jednotka dobrovolných hasičů by měla být sestavena tak, aby byla schopna samostatně zvládnout široké spektrum zásahů, které mohou v obci nastat. Základ tvoří velitel, který řídí průběh zásahu a komunikuje s operačním střediskem, strojník odpovědný za obsluhu techniky a minimálně dva až čtyři hasiči vykonávající samotné zásahové činnosti. V rámci týmu by měl být alespoň jeden člen se zdravotnickým školením a dva nositelé dýchací techniky.

²¹ Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha. 2014, Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx>>

4 Vzdělávání členů jednotek požární ochrany

Aby členové jednotek dobrovolných hasičů mohli efektivně zasahovat při výjezdech, potřebují odpovídající vzdělání, které jim umožní zvládat jednotlivé zásahy bez větších potíží. Každý člen musí nejprve projít základní odbornou přípravou, na kterou navazuje pravidelná odborná příprava a výcvikové kurzy. O tom, kdo se zúčastní, jakého výcvikového kurzu, rozhoduje velitel jednotky.

Ministerstvo vnitra Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky vydalo cvičební a bojový řád pro vzdělávání dobrovolníků ve výjezdových jednotkách. Cvičební řád zahrnuje technický výcvik, pořadový výcvik, technický výcvik družstva 1+5, technický výcvik družstva 1+3, technický výcvik pro práci ve výškách a technický výcvik čtyř²². Bojový řád seznamuje jednotky požární ochrany s obecnými zásadami, požárním zásahem, technickým zásahem, nebezpečím, řízením, součinností, nebezpečnými látkami a dopravními nehodami²³. Oba řády jsou podrobně popsány a jsou dostupné nejen na webových stránkách, ale historicky i v knižní podobě. Tyto řády slouží všem členům ve výjezdových jednotkách, zejména velitelům jednotek, kteří pomocí těchto řádů vedou školení na svých stanicích pro ostatní členy sboru.

Ke vzdělávání slouží také hasičský on-line portál „www.hasici-vzdelavani.cz“, který je společným projektem Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru a Střední odborné školy požární ochrany a Vyšší odborné školy požární ochrany. Cílem portálu je vytvořit zdroj informací, který bude výrazným přínosem pro oblast odborné přípravy jednotek požární ochrany. Materiály pro podporu odborné přípravy na tomto serveru mají různou podobu od textů, obrázků přes videozáznamy, prezentace až po tzv. elektronické přednášky. Všechny materiály jsou průběžně aktualizovány, tak aby byly vždy v souladu se skutečnými potřebami odborné přípravy jednotek požární ochrany.²⁴

²² RYBA. V. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky. In: *Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 13.12.2019, kterým se vydává Cvičební řád jednotek požární ochrany* 2019, částka 60, dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/cvicebni-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech.aspx>>

²³ Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR. *Bojový řád jednotek požární ochrany*. 2017 dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>>

²⁴ Hasiči vzdělávání. [online]. [cit. 2024-12-29]. Dostupné na <<https://www.hasici-vzdelavani.cz>>.

5 Pravidelná odborná příprava členů dobrovolných jednotek požární ochrany

Členové dobrovolných jednotek požární ochrany jsou povinni se účastnit pravidelné odborné přípravy v rozsahu stanoveném § 72 odst. 3 zákona České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ze dne 17. prosince 1985, který stanoví, že zaměstnanci podniku a členové dobrovolných jednotek požární ochrany jsou povinni se zúčastňovat v určeném rozsahu odborné přípravy.²⁵ Pokud se členové dobrovolných hasičských jednotek účastní odborné přípravy během své pracovní doby, je tato činnost považována za omluvenou nepřítomnost v zaměstnání, protože jde o úkon ve veřejném zájmu. V takovém případě jim náleží náhrada mzdy od zaměstnavatele, který si však může požadované náklady následně uplatnit k refundaci vůči obci, jež jednotku zřizuje. Finanční zajištění odborné přípravy tedy v konečném důsledku hradí obec ze svého rozpočtu.

Za organizaci a prověřování této přípravy odpovídá velitel jednotky. Hlavním cílem výcviku je zlepšování teoretických znalostí i praktických schopností, které jsou klíčové pro zvládnutí zásahů a plnění úkolů jednotky. Výcvik probíhá celoročně a přizpůsobuje se místním podmínkám a typu jednotky. Součástí ověřování připravenosti jsou nácviky podle výcvikového řádu, technická cvičení, jízdy s výstražným zařízením a práce s požární technikou.

Pro udržení akceschopnosti by měla jednotka absolvovat alespoň jedno taktické cvičení za účasti obce. To slouží k prověření připravenosti jednotky na zásah v reálných podmínkách a zároveň k ověření součinnosti s ostatními složkami obce. Mělo by simulovat konkrétní typ události, například požár objektu, dopravní nehodu nebo povodeň, a zapojit nejen samotné hasiče, ale i zástupce obce, kteří se podílejí na krizovém řízení. Cílem je otestovat komunikaci, reakční časy, nasazení techniky i schopnost řízení zásahu. U jednotek kategorie JPO II se doporučuje, aby jejich velitelé zajistili, že alespoň 40 % odborné přípravy, tedy minimálně 16 hodin proběhne na stanicích HZS.

²⁵ ŠUBRT, Václav. *Zákon o požární ochraně s komentářem: zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, jak vyplývá z úplného znění vyhlášeného pod č. 67/2001 Sb.* Legislativa na úseku požární ochrany. Praha: Rego, 2002, s. 76.

6 Zajištění odborné způsobilosti členů jednotky sboru dobrovolných hasičů

Odborná způsobilost členů jednotky vychází z § 72 odst. 3 zákona České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ze dne 17. prosince 1985 a podrobnosti k tomuto stanoví vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany a pokyn generálního ředitele HZS ČR k provádění odborné přípravy a odborné způsobilosti členů JSDHO a jednotek sboru dobrovolných hasičů podniků²⁶.

Členové JPO mohou dle § 72 zákona České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně samostatně vykonávat službu při zdolávání požáru až po absolvování základní odborné přípravy.

6.1 Základní odborná příprava

V souladu s § 40 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany se musí každý člen jednotky zúčastnit základní odborné přípravy v rozsahu nejméně 40 vyučovacích hodin, přičemž standardní délka hodiny kurzů je 45 minut. Základní odbornou přípravu zajišťuje pro členy velitel jednotky. Pokud jsou členy i osoby, které vykonávají služby v jednotce jako své zaměstnání, musí absolvovat základní odbornou přípravu formou nástupního odborného výcviku ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra, generálního ředitelství HZS ČR.

Členové jednotky musí absolvovat příslušnou základní odbornou přípravu a příslušný kurz odborné způsobilosti nejpozději do 12 měsíců od zařazení do příslušné funkce v jednotce. Druhy a délky kurzů odborné způsobilosti členů jednotky pro vybrané funkce stanovuje svými pokyny Ministerstvo vnitra, generální ředitelství HZS ČR příslušného kraje, které je zveřejňuje na svých webových stránkách www.hzscr.cz.

²⁶ ČESKO, HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. *Sborník vybraných právních předpisů pro potřeby Hasičského záchranného sboru České republiky*. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 24.

Tabulka č. 2: Kurzy k získání odborné způsobilosti pro členy jednotky²⁷

Pro členy nevykonávající službu v jednotce jako svoje zaměstnání			
Funkce	Kurz	Kurz pořádá	Přezkúšuje
Všichni hasiči po nástupu k jednotce	Základní odborná příprava v délce minimálně 40 hodin	Velitel jednotky	Velitel jednotky
Strojník	S-40 strojníků jednotek SDH obcí – pro JPO II a JPO III	HZS kraje	Komise HZS kraje
	S-16 strojníků jednotek SDH obcí a SDH podniků – pro JPO V a JPO N, které disponují CAS nebo AS	HZS kraje	Komise HZS kraje
	S-8 strojníků jednotek SDH obcí a SDH podniků – pro JPO V, JPO N, požární hlídky, které nedisponují CAS nebo AS	HZS kraje	Komise HZS kraje
Velitel jednotky Velitel družstva	V-40 velitelů družstev a velitelů jednotek SDH obcí a SDH podniků	HZS kraje	Komise HZS kraje

Odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a potvrzuje osvědčením. Ověřování, vydávání, odnímání a prodlužování platnosti osvědčení provádí Ministerstvo vnitra pro osoby vykonávající službu v jednotkách sboru dobrovolných hasičů obcí jako své zaměstnání (pracovní poměr podle zákoníku práce, nikoli dohoda o pracovní činnosti nebo dohoda o provedení práce). Tyto osoby absolvují kurzy ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra (ŠVZ HZS ČR). Hasičský záchranný sbor kraje ověřuje odbornou způsobilost

²⁷ Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha. 2014, Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx>>

velitelů jednotek, velitelů družstev a strojníků, kteří nevykonávají tuto činnost v pracovním poměru k obci. Kurzy zabezpečuje HZS kraje nebo vzdělávací zařízení určená každoročně Generálním ředitelstvím HZS ČR.²⁸

Cílem této odborné přípravy je prohloubení znalostí a praktických dovedností hasičů, které jsou požadovány pro výkon zastávané funkce, aby mohli plnit standardní úkoly stanovené dobrovolné jednotce. Je vhodné, aby se u dobrovolné jednotky prováděl teoretický i praktický výcvik pravidelně v průběhu celého roku s přihlédnutím k místním podmínkám a předurčenosti této jednotky.

Absolventi středních a vyšších škol požární ochrany nebo vysokoškolského studia s ověřovacím programem pro odbornou způsobilost schváleným Ministerstvem vnitra, jsou odborně způsobilí pro funkce velitele dobrovolné jednotky, velitele družstva a strojníka dobrovolné jednotky, pokud od ukončení jejich studia neuplynulo více než 5 let. Příslušníci HZS ČR, zaměstnanci HZS podniků a osoby vykonávající službu v jednotce SDH obce nebo podniku jako své zaměstnání, kteří jsou odborně způsobilí pro funkci velitele družstva nebo vyšší, jsou současně odborně způsobilí pro funkci velitele dobrovolné jednotky. Příslušníci HZS ČR, zaměstnanci HZS podniků a osoby vykonávající službu v jednotce SDH obce nebo podniku jako své zaměstnání, kteří jsou odborně způsobilí pro funkci strojníka nebo technika strojní služby, jsou současně odborně způsobilí pro funkci strojníka dobrovolné jednotky.

Osvědčení o odborné způsobilosti má platnost 5 let a musí být prodlouženo před jejím vypršením. Pro velitele všech dobrovolných jednotek požární ochrany je odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení rozložena do 5letého cyklu, během kterého musí absolvovat 8hodinový kurz alespoň třikrát. Odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení pro strojníky jednotek kategorie JPO II až JPO N a požárních hlídek se provádí jednou za 5 let.

²⁸ RYBA, V. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky. In: *Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 27.01.2014, k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků* 2014, částka 3, dostupné z WWW: < <https://hzscr.gov.cz/clanek/ucebni-osnovy-kurzu-urcenych-pro-jednotky-sdh-obci-a-jednotky-sdh-podniku.aspx> >

Tabulka č. 3: Rozsah kurzů pro získání odborné způsobilosti členů²⁹

Jednotka kategorie	Velitel jednotky		Velitel družstva		Strojník	
	SDH obce		SDH obce		SDH obce	
	Odborná příprava k získání odborné způsobilosti	Odborná příprava k prodloužení odborné způsobilosti*	Odborná příprava k získání odborné způsobilosti	Odborná příprava k prodloužení odborné způsobilosti*	Odborná příprava k získání odborné způsobilosti	Odborná příprava k prodloužení odborné způsobilosti
	Délka kurzu v hod.	Délka kurzu v hod.	Délka kurzu v hod.	Délka kurzu v hod.	Délka kurzu v hod.	Délka kurzu v hod.
JPO II/1	40	8	40	8	40	16
JPO II/2	40	8	40	8	40	16
JPO III/1	40	8	40	8	40	16
JPO III/2	40	8	40	8	40	16
JPO V	40	8	40	8	16/8	16/8
JPO nezař.	40	8	40	8	16/8	16/8

Všichni velitelé a strojníci musí absolvovat odbornou přípravu k prodloužení odborné způsobilosti během pěti let od vydání osvědčení. Tato příprava probíhá formou kurzu, který se koná jednou ročně v rozsahu 8 hodin, a to třikrát během pěti let.

Strojníci jednotek kategorie JPO V nebo JPO N absolvují odbornou přípravu pro získání odborné způsobilosti pouze v rozsahu 8 hodin, pokud jednotka SDH obce nedisponuje zásahovými požárními automobily.

Tento kurz, zakončený zkouškou, lze absolvovat buď tradiční prezenční formou v rozsahu 40 hodin, nebo prezenční formou v rozsahu 24 hodin, pokud byla část kurzu absolvována e-learningem. Odborná příprava k získání způsobilosti nebo její část může být také provedena ve vzdělávacím zařízení Ministerstva vnitra – generální ředitelství HZS ČR, u HZS kraje nebo ve spolku působícím na úseku požární ochrany, pokud bylo toto zařízení

²⁹ Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha. 2014, Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx>>

určeno Ministerstvem vnitra na příslušný kalendářní rok. Na závěr přípravy se provede přezkoušení a v případě úspěšného absolvování se vydá potvrzení o absolvování pro potřeby vydání osvědčení o odborné způsobilosti místně příslušným HZS kraje.

Forma a místo konání kurzu mohou hrát důležitou roli v jeho dostupnosti a atraktivitě pro členy jednotek, zejména v menších obcích. E-learningová varianta výrazně usnadňuje přístup ke vzdělávání těm, kteří mají omezené možnosti časové či dopravní. Díky tomu je možné lépe sladit potřeby dobrovolných hasičů s požadavky na odbornou způsobilost, aniž by byla ohrožena kvalita přípravy.

Obsah základní odborné přípravy zahrnuje:

- Organizaci požární ochrany, včetně struktury a úkolů jednotek, integrovaného záchranného systému a komunikace v jednotce.
- Ochranu zdraví a života hasiče, včetně používání ochranných prostředků a zásad bezpečnosti při zásahu.
- Poskytování první pomoci, včetně transportu osob a základních životních funkcí.
- Požární prevenci, včetně hodnocení materiálů a konstrukcí staveb a zásad ochrany stop a důkazů.
- Požární taktiku, včetně metod hašení a záchrany osob a zvířat.
- Technický výcvik, včetně uzlů, jištění a použití hadicových vedení a žebříků.

6.2 Pravidelná odborná příprava

Kromě odborné způsobilosti musí členové jednotky každoročně absolvovat pravidelnou odbornou přípravu a podrobovat se každoročnímu ověřování svých znalostí a praktických dovedností. Tato příprava zahrnuje prohlubování odborných znalostí, tělesnou přípravu, prověřovací a taktická cvičení. Součástí pravidelné odborné přípravy jsou také požadavky § 37 vyhlášky o jednotkách požární ochrany, které zahrnují přezkušování členů jednotky z bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jednou za dva roky a další podmínky odborné přípravy ve vztahu k použití požární techniky a věcných

prostředků, jako jsou kondiční jízdy požární technikou a použití dýchacích přístrojů. Pravidelnou odbornou přípravu členů řídí, organizuje a ověřuje velitel jednotky.³⁰

Základní zaměření odborné přípravy stanoví MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, které dále rozpracovává hasičský záchranný sbor kraje. Ten může stanovit další témata a vydává je pokynem ředitele HZS kraje, který je pro obec závazný. Velitel jednotky na základě tohoto zaměření zpracuje roční plán odborné přípravy, který zohledňuje předurčenost jednotky k záchranným pracím a může doplnit potřebná témata. Součástí odborné přípravy mohou být také instrukčně metodická zaměstnání, porady nebo specializační kurzy ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra nebo HZS kraje.

Vybrané funkce v dobrovolných jednotkách a členové určení velitelem dobrovolné jednotky, kteří vykonávají speciální činnosti, musí absolvovat specializační kurzy zakončené ověřením odborných znalostí a vydáním potvrzení o absolvování kurzu. Mezi tyto funkce a kurzy patří například technik technické a chemické služby dobrovolné jednotky, nositel dýchací techniky, technik ochrany obyvatelstva v jednotce SDH obce, základy zdravotnických znalostí pro členy dobrovolných jednotek, obsluhovatel motorové pily v jednotce požární ochrany, práce na vodě pro členy dobrovolných jednotek požární ochrany a člen jednotky SDH obce předurčený k zásahům při silničních dopravních nehodách.

O pravidelné odborné přípravě se provede záznam, který musí obsahovat údaje podle § 36 odst. 4 vyhlášky o jednotkách požární ochrany, včetně tématu odborné přípravy, data a seznamu přítomných hasičů, a pokud je tématem ochrana zdraví a života hasičů při zásahu, i jejich podpisy a podpisy školitelů.

Pravidelná odborná příprava se ověřuje jednou ročně. Ověření zahrnuje přezkoušení znalostí a praktických dovedností každého hasiče jednotky. O výsledku ověření se vyhotoví protokol, který je součástí dokumentace o odborné přípravě. Hasiči, kteří neuspějí při ověření, mají možnost opakovat ověření do tří měsíců. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR se snaží postupně uvádět zpracovaná témata odborné přípravy na oficiální webové stránky pro podporu odborné přípravy provozované SOŠ a VOŠ PO Frýdek-Místek. Pro jednotky SDH obce a SDH podniku

³⁰ HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2., aktualiz. vyd. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008, s.99-100.

jsou vydány normy znalostí pro různé funkce, jako jsou hasič, strojník I, strojník II, technik technické a chemické služby, technik ochrany obyvatelstva, velitel družstva a velitel jednotky SDH.³¹

Témata pravidelné odborné přípravy členů dobrovolné jednotky určuje velitel jednotky v souladu s obecným zaměřením pravidelné odborné přípravy, normou znalostí hasičů a s ohledem na předurčenost dobrovolné jednotky v systému plošného pokrytí území kraje JPO.

Lezecká družstva a skupiny zřízené u dobrovolných jednotek provádějí pravidelnou odbornou přípravu podle jiného předpisu. Pro udržení a prohloubení znalostí a dovedností pro činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou (dále jen jako „VVH“), musí vybraní členové dobrovolných jednotek každoročně absolvovat pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu 6 hodin pro základní činnosti ve VVH, nebo 16 hodin pro rozšířené činnosti ve VVH. Pravidelnou odbornou přípravu pro základní činnosti ve VVH organizuje velitel jednotky PO, zatímco pro rozšířené činnosti ve VVH ji organizuje HZS kraje ve spolupráci s hasiči se specializací pro činnosti ve VVH. Připravit, vybavit a dále školit hasiče ve specializačních kurzech pro záchranu osob a provádění prací ve výšce a nad volnou hloubkou je nezbytné, neboť samotný způsob záchrany osob z výšky a volné hloubky a prací ve výšce a nad volnou hloubkou pomocí lanové techniky se zásadním způsobem odlišuje od záchrany osob a prací pomocí výškové techniky.³²

JSDHO předurčené k záchranným pracím při silničních dopravních nehodách každoročně absolvují pravidelnou odbornou přípravu organizovanou HZS kraje v rozsahu 8 hodin. Ostatní jednotky SDH obcí absolvují tuto přípravu v rozsahu 2 hodin, organizovanou velitelem jednotky PO.

Jednotky SDH obcí předurčené k záchranným pracím při silničních dopravních nehodách také každoročně absolvují pravidelnou odbornou přípravu v oblasti poskytování první pomoci na místě zásahu, organizovanou HZS kraje v rozsahu 8 hodin.

³¹ RYBA, V. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky. In: *Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 19.12.2013, kterým se stanovují normy znalostí hasičů* 2013, částka 54.

³² BUŘIČ, Petr a FRANC, Richard. *Práce ve výšce a nad volnou hloubkou v podmínkách požární ochrany*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 8.

Ostatní jednotky SDH obcí absolvují tuto přípravu v rozsahu 2 hodin, organizovanou velitelem jednotky PO.

Jednotky SDH obcí vybavené prostředky požární ochrany pro práci na vodě a zamrzlých hladinách každoročně absolvují pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu 8 hodin, organizovanou velitelem jednotky PO.

Členové jednotek SDH obcí vybavených malými plavidly s vlastním strojním pohonem absolvují pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu 2 hodin, organizovanou velitelem jednotky PO. Obsluhovatelé motorových pil absolvují pravidelnou odbornou přípravu v rozsahu 3 hodin praktického a 5 hodin teoretického výcviku s přenosnou motorovou řetězovou a rozbrušovací pilou, organizovanou velitelem jednotky PO.

Témata odborné přípravy pro rok 2025 a osoby pověřené školením:

- Činnost JPO při zásahu s nebezpečnou látkou - Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Nebezpečí infekce – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Nebezpečí intoxikace – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Objektová evakuace – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Plošná evakuace – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Evakuační středisko – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Ubytování evakuovaných osob, Nouzové ubytování – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Posttraumatická péče hasičům a psychosociální pomoc osobám zasažených mimořádnou událostí – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Seznámení s úkoly jednotky na úseku ochrany obyvatelstva – Hasiči.
- Seznámení s riziky na území obce a připravenými opatřeními – Velitel jednotky.
- Pokyn GŘ HZS ČR č. 45/2022 - Velitel jednotky.
- Dokumentace o kontrolách, revizích a provozu prostředků – Strojníci, Technici a chemici.
- Vymezení zodpovědnosti a dílčích úkolů na úseku technické služby – Strojníci, Technici a chemici.
- Metodika provádění periodických kontrol pro prostředky ve výšce a volné hloubce – Strojníci, Technici a chemici.

- Port.All – práce s programem, naplňování databáze – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Taktické a bezpečnostní zásady pro umísťování požární techniky na místě zásahu – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Zkoušky požárních čerpadel PT a VPPO – Hasiči, Strojníci.
- Nácvik otáčení a najíždění s PT do omezeného prostoru – Hasiči, Strojníci.
- Zásady pro jízdu vozidlem uplatňujícím právo přednostní jízdy – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Zásady bezpečné jízdy PT s přívěsem – Hasiči, Strojníci.
- Jízda za ztížených meteorologických podmínek – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Dopravní nehodovost – statistika a postup při hlášení DN – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Lesní požáry – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Hašení požáru za nedostatku vody – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Organizace místa zásahu – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Práce s proudnicí při požárech v uzavřeném prostoru – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Pravidla rádiové komunikace – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Automobily s palivem LNG, LH2 – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Silniční vozidla s elektrickým pohonem – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Požáry s přítomností tlakových láhví se stlačenými a zkapalněnými plyny – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.
- Požáry s přítomností tlakových láhví s acetylenem – Hasiči, Strojníci, Velitel jednotky, Velitel družstva.

Dokumenty pro odbornou přípravu jsou zveřejněny na stránkách MV-GŘ HZS ČR.³³

³³Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. [online]. [cit. 2024-12-29]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/odborna-priprava-v-jpo.aspx>>.

7 Systém vzdělávání a výcviku jednotek požární ochrany v České republice

V České republice se systém vzdělávání a výcviku hasičů dělí na několik úrovní a institucí. Klíčovou roli zde hraje Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (MV-GŘ HZS ČR), které organizuje odbornou přípravu profesionálních i dobrovolných hasičů.

Na základě rozhodnutí generálního ředitele HZS ČR genpor. Ing. Vladimíra Vlčka, Ph.D., MBA dochází od 1.1.2025 ke sloučení vzdělávacích institucí HZS ČR pod jednu organizaci kterou je Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany (dále jen "SOŠ PO a VOŠ PO"), sídlem Pionýrů 2069, 738 01 Frýdek-Místek. Ředitelem SOŠ PO a VOŠ PO je ke dni 23.02.2025 plk. Ing. Jiří Fojtík, DiS., MBA.

„Toto sloučení se dotklo ŠVZ HZS ČR, středisek Brno a Zbiroh, výcvikového zařízení HZS Královéhradeckého kraje ve Velkém Poříčí a obou středisek SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku – Místku. Vznikla tak jediná vzdělávací instituce SOŠ PO a VOŠ PO, která zajišťuje výuku v kurzech odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR, zaměstnanců HZS podniků a jednotek SDH obcí, specializačních kurzech pro HZS ČR, výuku v SOŠ PO a VOŠ PO, výuku specializovaných lezeckých činností ve výcvikovém zařízení ve Velkém Poříčí a další činnosti dosud vykonávané napříč vzdělávacími středisky.“³⁴

Sloučení vzdělávacích systémů a školících struktur v oblasti bezpečnostního a hasičského vzdělávání přináší několik zásadních výhod, které mají pozitivní dopad na celkovou úroveň přípravy členů JSDHO v celé České republice. Očekáváno je především sjednocení osnov a výukových metod, což vede k vytvoření jednotného standardu pro školení a vzdělávání hasičů. Tento krok usnadňuje orientaci ve vzdělávacích programech, a zajišťuje jejich vzájemnou kompatibilitu čímž přispívá k vyšší kvalitě výuky napříč všemi regiony. Další výhodou sloučení je efektivnější využívání moderních výcvikových areálů a odborných prostor.

³⁴ Hasičský záchranný sbor ČR. Sloučení vzdělávacích institucí HZS ČR pod SOŠ PO a VOŠ PO. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/sloucení-vzdělávacích-institucí-hzs-cr-pod-sos-po-a-vos-po.aspx>

7.1 Charakteristika výcvikových a školicích středisek určených pro jednotky požární ochrany v České republice

Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen jako „ŠVZ HZS ČR“) podléhá generálnímu ředitelství HZS ČR. Je organizační jednotkou Ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS ČR. Jeho činnost je upravena § 6, odst. 8 zákona č. 320/2015 Sb. o HZS ČR. Zařízení vzniklo 1. ledna 2011 sloučením tří vzdělávacích středisek HZS ČR v Brně, Borovanech a Frýdku-Místku, přičemž činnost borovanského střediska byla ukončena v roce 2014 v rámci úsporných opatření.

Hlavní úlohou ŠVZ HZS ČR je organizace a realizace odborných kurzů a školení v oblasti požární ochrany a integrovaného záchranného systému. Poskytuje odbornou přípravu příslušníkům HZS ČR, zaměstnancům podniků i členům jednotek požární ochrany. Nabízí rovněž specializační kurzy, odborné semináře a mezinárodní výcviky, přičemž klade důraz na praktický výcvik v reálných podmínkách.³⁵

Snahou ŠVZ HZS ČR je co nejvěrohodnější přiblížení praktického výcviku reálným podmínkám a to formou používání vybudovaných trenažerů v našich výcvikových střediscích (ohňový kontejner, ohňový dům, výcvikové sklepy, trenažér na úniky nebezpečných látek, klecové polygony a jiné), nebo výcvikem ve vhodném terénu přibližujícím skutečnost zásahu (výcvik na klidné vodní hladině i na divoké vodě, kopcovitý terén, lesnatý terén, výcvik lezectví na skalách, výcvik v objektech určených k demolicí atd.).

Každoročně ŠVZ HZS ČR proškolí 10–11 tisíc účastníků, z nichž 4000 absolvuje odborné kurzy. Přibližně 3000 osob využívá specializované výcvikové polygony a trenažéry. Součástí činnosti zařízení jsou i exkurze, ukázky výcviku a preventivně-výchovná činnost zaměřená na školní mládež, čímž se vytváří povědomí o prevenci a bezpečnosti již od mladého věku. Tento komplexní přístup nejen zajišťuje efektivní přípravu členů sborů dobrovolných hasičů, ale zároveň poskytuje širší veřejnosti cenné informace a dovednosti v oblasti ochrany obyvatelstva a všeobecné bezpečnosti. Tímto

³⁵Hasičský záchranný sbor ČR. Kdy ŠVZ vzniklo. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/kdy-svz-vzniklo.aspx>

způsobem ŠVZ HZS ČR přispívá k vytváření silné a efektivní hasičské komunity na celostátní úrovni.

Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru ČR v Brně, je moderní vzdělávací a výcvikové středisko, které poskytuje kvalitní profesní přípravu pro příslušníky HZS ČR a další složky Integrovaného záchranného systému. Toto středisko je vybaveno špičkovým materiálním a technickým vybavením, které umožňuje realistický výcvik v různých situacích.

Středisko v Brně vzniklo v roce 1985 jako Odborné učiliště požární ochrany Ministerstva vnitra ČR. Postupně prošlo několika etapami rozšiřování a modernizace, což zahrnovalo výstavbu ubytovny, stravovacího zařízení, zázemí pro výcvik v protiplynové ochraně a sportovního areálu. V roce 2010 bylo středisko sloučeno s dalšími vzdělávacími zařízeními HZS ČR v Borovanech a Frýdku-Místku do jednoho Školního a výcvikového zařízení HZS ČR.

Středisko je vybaveno širokou škálou trenažérů a speciálních zařízení, které umožňují praktický výcvik v podmínkách co nejbližší reálným zásahům. Mezi jeho vybavení patří například komplex silniční a železniční dopravy, kabelový kanál, sutinový dům a multifunkční dům. Tento multifunkční dům je vybaven cvičnými objekty, které realisticky simulují různé typy prostor, jako jsou bytové jednotky včetně balkónu, mezonetu, nemocničního pokoje, prodejny, garáže, hotelového ubytování, sklepních a podzemních prostor. Dům je dále vybaven dvěma typy střech, výtahem, žebříky, elektrickou požární signalizací a komínovým tělesem. Součástí tohoto objektu je také „klecový polygon“, který slouží pro výcvik používání dýchacích přístrojů, a trenažér pro výcvik vnikání do uzavřených prostor. Multifunkční dům je rovněž využíván pro výcvik technických zásahů, včetně nácviku vyprošťování, záchrany osob, poskytování první pomoci a práce s lezeckými technikami, čímž pokrývá širokou škálu zásahových dovedností potřebných pro různé krizové situace.³⁶

Výhodou takového výcvikového zařízení je poskytnout realistické a rozmanité tréninkové podmínky, které přesně simulují různé krizové situace. Díky širokému spektru

³⁶ Hasičský záchranný sbor ČR. Modernizace Školního a výcvikového zařízení HZS ČR–středisko Brno. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/modernizace-skolniho-a-vycvikoveho-zarizeni-hzs-cr-stredisko-brno.aspx>

trenažerů a specializovaných objektů hasiči efektivně trénují specifické dovednosti, jako je záchrana osob, vyprošťování, práce s dýchacími přístroji a lezecké techniky.

Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru ČR ve Zbirohu je moderní vzdělávací a výcvikové středisko, které poskytuje kvalitní profesní přípravu pro příslušníky HZS ČR a další složky IZS. Toto zařízení je vybaveno špičkovým materiálním a technickým vybavením, které umožňuje realistický výcvik v různých situacích. ŠVZ HZS ČR Zbiroh vytváří hmotné podmínky pro kontinuální rozvoj lidských zdrojů a jejich specifických dovedností a součinnost základních složek IZS při řešení mimořádných událostí jakou byla například epidemie COVID-19, a to především pro HZS ČR, Policii ČR, jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí (resp. základní složky IZS), pro které ŠVZ HZS ČR zajišťuje odbornou způsobilost v rámci celé České republiky. Středisko ve Zbirohu vzniklo transformací jednotlivých odborných učilišť požární ochrany 1. ledna 2011. Zajišťuje jednotné vzdělávání v oblasti požární ochrany a integrovaného záchranného systému. Zřizovatelem je Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR. Středisko je vybaveno širokou škálou trenažerů a speciálních zařízení, které umožňují praktický výcvik v podmínkách co nejbližší reálným zásahům. Mezi vybavení patří:

- Protiplynový polygon.
- Výukové pracoviště chemické služby.
- Výukové pracoviště technické služby.
- Venkovní nádrž na vodu.
- Výukové pracoviště strojní služby.

V letech 2016 až 2022 proběhla modernizace střediska, která zahrnovala vybudování nových a modernizaci stávajících simulátorů, trenažerů a výcvikových objektů. Byly pořízeny nové technologie, technické a technologické vybavení a pomůcky pro vzdělávání a výcvik členů jednotek požární ochrany a složek integrovaného záchranného systému.³⁷

³⁷Hasičský záchranný sbor ČR. Modernizace vzdělávacích a výcvikových středisek Hasičského záchranného sboru České republiky II. – Školní a výcvikové zařízení HZS ČR Zbiroh – II. etapa. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/modernizace-vzdelavacich-a-vycvikovych>

Učiliště požární ochrany Velké Poříčí (dále jako „UPO VP“) „je vzdělávacím zařízením HZS Královéhradeckého kraje. Od roku 2002 je UPO VP pověřené vzdělávací zařízení Generálního ředitelství HZS – ČR pro vedení odborné přípravy hasičů – instruktorů lezců. Vzdělávání v oblasti práce ve výšce a nad volnou hloubkou představuje v současnosti hlavní činnost UPO VP.

Mezi úkoly UPO VP patří metodická činnost v oblasti práce ve výšce a nad volnou hloubkou. Na přípravě metodických materiálů spolupracují lektori UPO s GŘ HZS – ČR, Sborem hlavních instruktorů a Lektorským sborem HZS ČR. “³⁸

Výcvikové zařízení v UPO Velké Poříčí je unikátní komplex navržený pro náročný výcvik ve výškách a nad volnou hloubkou. Hlavním prvkem je lezecký polygon, který kombinuje vnitřní i venkovní prostory, čímž umožňuje simulovat různé scénáře zásahů. Objekt využívá specifické konstrukční betonové prvky, které jsou jedinečné nejen v České republice, ale i v Evropě. Na střeše je možné trénovat podmínky jako silný vítr či přivaly sněhu, což přispívá k realistickým simulacím extrémních podmínek.

Zařízení je vybaveno několika typy lezeckých stěn a speciálním vybavením pro simulace zásahů v různých prostředích, jako jsou jeskyně, kanalizace nebo stísněné prostory. K tomu slouží i cvičná studniční šachta. Prostor je navržen s vysokou mírou variability, kdy pohyblivé příčky tvoří labyrint, který lze přeskupovat podle aktuálních potřeb výcviku, což umožňuje simulace složitých a dynamických scénářů. Celý komplex je pod dohledem kamerového systému, což zajišťuje bezpečnost účastníků výcviku.

Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. Toto středisko poskytuje odbornou přípravu a specializační kurzy pro hasiče z celé České republiky. Členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí mohou využít různé kurzy zaměřené na odbornou přípravu a zvýšení kvalifikace. Mezi nabízené kurzy patří například kurz "Osoba odborně způsobilá na úseku požární ochrany", který je určen pro zájemce o získání odborné způsobilosti v oblasti požární ochrany. Obsahuje přednášky o právních předpisech, požární bezpečnosti staveb, chemii v požární ochraně a dalších tématech. Dále jsou k dispozici specializační kurzy, například pro techniky

stredisek-hasickeho-zachranneho-sboru-ceske-republiky-ii-skolni-a-vycvikove-zarizeni-hzs-cr-zbiroh-ii-etapa.aspx

³⁸Učiliště požární ochrany Velké Poříčí. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://www.roperescue.cz/>

technické a chemické služby, nositele dýchací techniky či techniky ochrany obyvatelstva. Tyto kurzy jsou zakončeny ověřením odborných znalostí a vydáním potvrzení o absolvování. Pro členy JSDHO jsou také dostupné kurzy pro strojníky a velitele, které se zaměřují na získání a prodloužení odborné způsobilosti pro výkon těchto funkcí. Tyto kurzy kombinují teoretickou výuku s praktickou přípravou.³⁹

Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, jenž zajišťuje specializované vzdělávání v oblasti civilní ochrany, chemické a radiační ochrany a kurzy zaměřené na ochranu obyvatelstva a krizové řízení.⁴⁰ Institut ochrany obyvatelstva se sídlem v Lázních Bohdaneč je účelovým zařízením MV – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky zřízeným podle § 6 odst. 8 zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Předmětem činnosti je poskytování přímé i nepřímé podpory HZS ČR při plnění a organizování úkolů ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému, požární ochrany, civilního nouzového plánování a krizového řízení.⁴¹

Alternativní vzdělávání

Ústřední hasičská škola Bílá Poličany je právnický subjekt, který je řízen Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jako SHČMS) a který spolupracuje s Hasičským záchranným sborem České republiky. Tato škola není podřízena HZS jako organizační složka, ale je součástí oficiálního vzdělávacího systému v oblasti požární ochrany a záchrannářství, který HZS koordinuje. V praxi to znamená, že škola je samostatným právním subjektem, ale její činnost je řízena a kontrolována v rámci širšího rámce vzdělávacího systému HZS a v souladu s požadavky stanovenými HZS a Ministerstvem vnitra.

Ústřední hasičská škola Bílá Poličany nabízí kurzy k získání a prodloužení odborné způsobilosti velitelů a strojníků, základní odbornou přípravu členů jednotek sboru dobrovolných hasičů a širokou škálu specializačních kurzů nejen pro členy jednotek, ale i pro další zájemce z řad dobrovolných hasičů. „*Po absolvování takových*

³⁹Hasičský záchranný sbor ČR. SOŠ PO a VOŠ PO. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/sos-po-a-vos-po.aspx>

⁴⁰Hasičský záchranný sbor ČR. Institut ochrany obyvatelstva. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/institut-ochrany-obyvatelstva.aspx>

⁴¹Hasičský záchranný sbor ČR. Historie a současnost Institutu ochrany obyvatelstva. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/historie-a-soucasnost-institutu-ochrany-obyvatelstva.aspx>

*kurzů je pak platnost odborné přípravy plně akceptována HZS po předložení příslušného osvědčení.*⁴² Kromě toho se podílí na organizaci vzdělávacích akcí, například Univerzity dobrovolného hasiče, která probíhá ve spolupráci se Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska (SHČMS) a VŠB – Technickou univerzitou Ostrava.⁴³

Střední hasičská škola Jánské Koupele je pobočným spolkem Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska s vlastní právní subjektivitou. Zaměřuje se především na vzdělávání dobrovolných hasičů, včetně odborné přípravy členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí (JSDHO) a školení členů a funkcionářů SH ČMS.

Současně slouží jako centrální táborová základna SH ČMS a nabízí širokou škálu aktivit pro dětské kolektivy, například školy v přírodě, ozdravné pobyty, adaptační kurzy, soustředění sportovních škol či víkendové volnočasové pobyty. V rámci své vzdělávací činnosti poskytuje také různé specializované kurzy, které jsou zpoplatněny.⁴⁴

7.2 Vzdělávání a výcvik členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce na území okresu České Budějovice

Dobrovolní hasiči mají jiný systém vzdělávání než profesionální hasiči. Základní odborná příprava probíhá na úrovni jednotlivých jednotek. Periodická odborná příprava jako je školení velitelů, strojníků a nositelů dýchací techniky probíhá v krajských školících střediscích HZS ČR.

V okrese České Budějovice je vzdělávání a výcvik dobrovolných hasičů (JSDHO) organizován ve spolupráci mezi Krajským sdružením hasičů Jihočeského kraje (KSH JčK), Hasičským záchranným sborem Jihočeského kraje (HZS JčK) a jednotlivými obcemi. Hlavním centrem pro školení a výcvik je hasičská stanice HZS JčK České Budějovice, která disponuje odpovídajícím vybavením a zázemím pro realizaci specializovaných kurzů a praktických výcviků.

⁴² HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY. Informace pro JSDHO [online]. Praha: HZS ČR, ©2025 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/clanek/informace-pro-jsdho.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

⁴³ ÚSTŘEDNÍ HASIČSKÁ ŠKOLA BÍLÁ POLIČANY. Ústřední hasičská škola Bílá Poličany [online]. Bílá Poličany: ÚHŠ, ©2025 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: <https://uhsbp.cz/>

⁴⁴ ÚSTŘEDNÍ HASIČSKÁ ŠKOLA SH ČMS. O škole [online]. Bílá Poličany: ÚHŠ SH ČMS, ©2025 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: <https://www.uhs.cz/page/o-skole/>

7.3 Klíčové aspekty vzdělávání a výcviku jednotek sboru dobrovolných hasičů obce v okrese České Budějovice

Základní a periodická odborná příprava probíhá na hasičské stanici HZS JčK České Budějovice, kde jsou k dispozici potřebné výcvikové prostory a technika. Speciální výcviky, jako je práce s dýchací technikou nebo lezecké techniky, jsou organizovány ve spolupráci s HZS JčK. Jihočeský kraj pravidelně vyhlašuje dotační programy na podporu činnosti JSDHO, které zahrnují financování výcviku, nákup techniky a vybavení či rekonstrukce požárních zbrojnic. Aktuální informace o dostupných dotacích jsou zveřejňovány na oficiálních stránkách kraje.⁴⁵

Dobrovolní hasiči ve spolupráci i dalšími složkami IZS, které jsou v okrese České Budějovice zapojeni do systému First Responder, spolupracují se Zdravotnickou záchrannou službou Jihočeského kraje a dalšími složkami integrovaného záchranného systému, přičemž tato spolupráce zahrnuje školení v poskytování první pomoci a používání automatizovaných externích defibrilátorů.⁴⁶

Krajské sdružení hasičů Jihočeského kraje získalo rekreační zařízení v Soběnově, které slouží pro pořádání dětských táborů, školení a soustředění dobrovolných hasičů. Toto zařízení poskytuje vhodné zázemí pro vzdělávací a výcvikové aktivity.⁴⁷ Umožňuje tak realizaci vzdělávacích a výcvikových aktivit v kvalitním a centralizovaném zázemí, což přispívá k efektivitě odborné přípravy dobrovolných hasičů a podporuje rozvoj jejich praktických dovedností v prostředí přizpůsobeném specifickým potřebám jednotek.

Pro konkrétní informace o plánovaných školeních a výcvicích lze doporučit kontaktovat Okresní sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska České Budějovice, a to prostřednictvím jejich oficiálních stránek,⁴⁸ nebo přímo příslušnou hasičskou stanici HZS JčK České Budějovice.

⁴⁵ JIHOČESKÝ KRAJ. Dotace a fondy EU: dotační programy pro činnost JSDHO. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/cs/dotace-fondy-eu/dotacni-programy-pro-cinnost-jsdho?utm_source=chatgpt.com

⁴⁶ ZRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA JIHOČESKÉHO KRAJE. AED a first responderi. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://www.zzs-jk.cz/cinnost/vzdelavaci-a-vycvikove-stredisko/aed-a-first-responderi?utm_source=chatgpt.com

⁴⁷ JIHOČESKÝ KRAJ. Hejtman Martin Kuba: jihočeští dobrovolní hasiči si zaslouží své vlastní rekreační zařízení. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/cs/hejtman-martin-kuba-jihocesti-dobrovolni-hasici-si-zaslouzi-sve-vlastni-rekreacni-zarizeni?utm_source=chatgpt.com

⁴⁸ Okresní sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska České Budějovice. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://www.oshcb.cz/>

8 Charakteristika systému vzdělávání členů dobrovolných jednotek požární ochrany v zahraničí

Vzdělávání dobrovolných hasičů je zásadním faktorem ovlivňujícím jejich připravenost na zásahy a celkovou efektivitu ochrany obyvatelstva. Dobrovolné jednotky požární ochrany představují klíčový prvek systému krizového řízení, zejména v menších obcích a venkovských oblastech, kde profesionální jednotky Hasičského záchranného sboru mají delší dojezdový čas. Zajištění kvalitního vzdělávání a pravidelné odborné přípravy členů dobrovolných jednotek je proto nezbytné pro jejich schopnost adekvátně reagovat na širokou škálu mimořádných událostí, od požárů přes dopravní nehody až po přírodní katastrofy.

Systém vzdělávání dobrovolných hasičů se v jednotlivých zemích liší v závislosti na legislativním rámci, historickém vývoji a organizační struktuře požární ochrany. Autor se ve své práci okrajově zaměřuje na porovnání českého modelu vzdělávání s přístupy v Rakousku a Německu.

Zahraniční zkušenosti mohou přispět k dalšímu rozvoji českého vzdělávacího systému a jeho přizpůsobení moderním trendům, jako jsou simulační výcviková centra, digitalizace vzdělávání či vyšší míra praktické přípravy.

Důležitou součástí vzdělávacího procesu jsou také společné výcviky a mezinárodní spolupráce, které umožňují sdílení zkušeností a osvojení jednotných postupů při mimořádných událostech. Přeshraniční spolupráce, například s rakouskými a německými hasiči, přináší cenné poznatky o taktických přístupech i technickém vybavení. Tato spolupráce je klíčová nejen pro zvyšování úrovně odborné přípravy, ale také pro efektivní řešení krizových situací v příhraničních oblastech.

Jihočeští hasiči v posledních letech rozšířili spolupráci s kolegy z Německa a Rakouska nejen při zásazích, ale i mezi operačními středisky a managementem. Ročně dochází v průměru k jedné události, kdy jihočeští hasiči zasahují v zahraničí, a jedné situaci, kdy využívají pomoc z ciziny.⁴⁹ Společné zásahy jsou nejčastěji u požárů,

⁴⁹ ČTK. Jihočeští hasiči zasahují s Němci a Rakušany nejčastěji u požárů. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://budejcka.drba.cz/z-kraje/26362-jihocesti-hasici-zasahuji-s-nemci-a-rakusany-nejcastěji-u-pozaru.html>

přičemž intenzivnější spolupráce probíhá v příhraničních oblastech, jako jsou například České Velenice nebo Vyšší Brod.

V Jihočeském kraji se realizuje řada mezinárodních výcvikových programů, které posilují spolupráci mezi českými a zahraničními hasiči. Příkladem je cvičení "Forest Fire Drill 2017", které proběhlo ve spolupráci s rakouskými jednotkami a bylo zaměřeno na koordinaci zásahů při povodních a rozsáhlých lesních požárech. Taková cvičení umožňují praktické ověření kompatibility zásahových postupů a techniky a přispívají ke zlepšení připravenosti jednotek na reálné krizové situace.⁵⁰

Porovnání systémů vzdělávání českých dobrovolných hasičů se zahraničím proto poskytuje nejen možnost inspirace a zlepšení domácího modelu, ale také napomáhá k posílení mezinárodní spolupráce a jednotného přístupu k řešení krizových situací.

8.1 Rakouská republika

V Rakousku je vzdělávání dobrovolných hasičů organizováno na úrovni jednotlivých spolkových zemí, přičemž jeho právní rámec vychází ze zákonů Landes-Feuerwehrgesetz a Feuerwehr-Ausbildungsgesetz. Každá spolková země má určitou variabilitu v legislativních požadavcích a vzdělávacích programech, ale základní struktura zůstává obdobná. Základní výcvik dobrovolných hasičů probíhá na místní či regionální úrovni a zahrnuje přibližně 70 hodin školení zaměřeného na hašení požárů, evakuaci osob a používání techniky. Další specializovaná školení poskytují hasičské školy, jako například Niederösterreichische Landes-Feuerweherschule, kde mohou hasiči získat odborné dovednosti v oblasti technické záchrany, chemických havárií nebo velení jednotkám. Součástí vzdělávání jsou i pravidelná cvičení organizovaná Hasičským svazem Rakouska (Österreichischer Bundesfeuerwehrverband), která zahrnují mimo jiné i přeshraniční spolupráci.

Historický vývoj hasičství v Rakousku sahá až do středověku, kdy města čelila častým požárům – například Villach mezi lety 1428 a 1791 vyhořel dvanáctkrát. První oficiální dobrovolný hasičský sbor vznikl v roce 1851 v Linci, avšak už ve 30. letech 19. století zakládaly hasičské týmy i některé podniky, například první podnikový hasičský sbor v

⁵⁰ Jihočeské týdeníky s.r.o.. Hasiči z Německa, Rakouska a České republiky společně nacvičují zásah při velkém požáru lesa. [online]. [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://www.jcted.cz/hasici-z-nemecka-rakouska-a-ceske-republiky-spolecne-nacvicuji-zasah-pri-velkem-pozaru-lesa/?liveMode=1>

roce 1831.⁵¹ S rozvojem technologií, zejména parních stříkaček, se organizace hasičských jednotek zefektivnila, což vedlo k dalšímu rozvoji výcviku. Po první světové válce byl vzdělávací systém sjednocen a posílen zavedením odborných škol. V současnosti rakouský model vzdělávání klade důraz na praktický výcvik a simulaci reálných zásahových situací, což přispívá k vysoké úrovni připravenosti dobrovolných jednotek.

Rakouští a čeští hasiči spolu dlouhodobě spolupracují v rámci přeshraničních cvičení a zásahů, zejména v příhraničních oblastech Jihočeského kraje, jako jsou České Velenice nebo Vyšší Brod. Společná cvičení se zaměřují na koordinaci při zásazích v lesních a horských oblastech, kde je klíčová efektivní komunikace a kompatibilita technického vybavení.

8.2 Spolková republika Německo

Základní pravidla týkající se požární ochrany, pomoci a ochrany před katastrofami v Německu jsou vymezeny v několika právních normách. Mezi klíčové právní předpisy patří Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz des Landes Brandenburg (Brandenburgisches Brand – und Katastrophenschutzgesetz), přijatý 24. května 2004, který reguluje požární ochranu a katastrofální pomoc v spolkové zemi Braniborsko.⁵² Další normou, která se vztahuje na výcvik a služby dobrovolných hasičů, jsou Feuerwehr-Dienstvorschrift, německé směrnice týkající se organizace a vedení hasičských složek.

Základní výcvik pro hasiče na plný úvazek i dobrovolné hasiče je zpravidla zodpovědností obcí, avšak v některých případech i svazků obcí a dalších územních jednotek, které nejsou součástí správních poplatků nebo správního obvodu. Tyto obce a organizace zajišťují výcvik v souladu s regionálními předpisy a normami. Další vzdělávání dobrovolných hasičů spadá do kompetence okresů a samostatných měst, zatímco vzdělávání a specializovaný výcvik vedoucích hasičských sborů, a to jak na plný

⁵¹ WOLTER, F. *Die Freiwilligen Feuerwehren in Österreich und Deutschland: Eine volkswirtschaftlich-soziologische Bestandsaufnahme*. Německo: VS Verlag für Sozialwissenschaften. 2011. ISBN 978-3-531-17661-1. s. 398. s. 41

⁵² Ministerium des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg. Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz des Landes Brandenburg (Brandenburgisches Brand- und Katastrophenschutzgesetz - BbgBKG) [online]. 24. Mai 2004 [cit. 30. prosince 2024]. Dostupné z WWW: <<https://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgbkg>>.

úvazek, tak dobrovolníků, je v pravomoci státu. Tento systém umožňuje větší flexibilitu a přizpůsobení školení specifickým potřebám regionů a typu jednotek.

Přípravná služba pro kariéru v hasičském sboru může být rovněž absolvována mimo pracovní poměr státního zaměstnance, při odvolání v rámci výcvikového a pracovního poměru podle soukromého práva, přičemž podrobnosti upravuje služební řád.

Vzdělávací systém

Absolventi povinného kurzu základního školení (např. velitelé skupin, velitelé čet nebo velitelé hasičských sborů) musí prokázat svou způsobilost úspěšnou účastí na výcvikovém kurzu v rozsahu 120 hodin ve Státní hasičské škole. Kurzy jsou zakončeny zkouškou, a úspěšným složením zkoušky získávají osvědčení k provádění základních zásahů. Orgány požární ochrany mohou přihlásit vedoucí hasiče na Státní hasičskou školu k výcviku vedoucích oddílů, pokud žadatel splňuje požadavky týkající se osobnosti a zkušeností.

Výcvik na pozici vedoucího skupiny probíhá v kurzech pro dobrovolné hasičské sbory při Státní hasičské škole, založených na vzorovém plánu výcviku. Tento výcvik je zakončen zkouškou, která zahrnuje obecné základy, znalost vozidel a výbavy, provozní školení a prevenci požárů. Účastníci kurzu musí prokázat schopnost vést skupiny prostřednictvím praktické, písemné a ústní zkoušky.

Praktickou část zkoušky stanoví předseda zkušební komise. Každý účastník je hodnocen na základě minimálně 15minutového zkoušení, které se zaměřuje na taktické úkoly v oblasti hašení požárů nebo poskytování technické pomoci. V písemné části musí účastník odpovědět na 20 věcných otázek a napsat technickou esej. Ústní zkouška se koná před zkušební komisí, přičemž až čtyři účastníci jsou zkoušeni předsedou a hodnotiteli ve specifických předmětných oblastech.⁵³

Státní hasičská škola a výcviková centra, jako je například Institut der Feuerwehr Nordrhein-Westfalen, poskytují již zmíněný pokročilý výcvik pro velitele a specialisty hasičských jednotek. Dobrovolníci mohou využívat infrastrukturu profesionálních hasičů

⁵³ Ministerium des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg. *Verwaltungsvorschriften für die Ausbildung der Feuerwehr*. [online]. 24. Mai 2004 [cit. 30. prosince 2024]. Dostupné z WWW: <<https://bravors.brandenburg.de/verwaltungsvorschriften/ausbfffw>>.

a účastnit se speciálních kurzů zaměřených na zvýšení odbornosti, např. v oblastech chemických havárií, práce ve výškách nebo obsluhy motorových pil.

Historický vývoj

Dobrovolní hasiči v Německu mají své kořeny v občanských hlídkách už od 17. století. Například v Drážďanech byla pravidelná cvičení organizována již v roce 1686, v Hamburku v roce 1697. Týmy byly tehdy vybaveny uniformami, jako byly tzv. Wittkittels, lněné kabáty nebo přikrývky červené barvy s bílými kapucemi.⁵⁴ Moderní hasičské sbory začaly vznikat od poloviny 19. století, první z nich byl založen v roce 1846 v Karlsruhe. Po sjednocení Německa v roce 1871 byla vytvořena spolková pravidla pro požární ochranu. Po druhé světové válce byla obnova hasičských jednotek klíčovým krokem při rekonstrukci země.

8.3 Komparace systému vzdělávání členů jednotek dobrovolných hasičů mezi Českou republikou, Rakouskou republikou a Spolkovou republikou Německo

Právní rámec a struktura organizace:

V České republice je vzdělávání řízeno národními zákony a vyhláškami, přičemž většina organizace je centralizována pod HZS ČR. V Rakousku a Německu je vzdělávání decentralizováno a řízeno na úrovni jednotlivých spolkových zemí nebo obcí, což umožňuje větší flexibilitu a regionální přizpůsobení. Rakousko a Německo mají rozvinutý systém specializovaných hasičských škol a školení, zatímco Česká republika má silný rámec, ale specializované kurzy nejsou tak rozsáhlé.

Základní výcvik

Základní školení v České republice trvá 40 hodin, zatímco v Rakousku je to přibližně 70 hodin a v Německu 120 hodin. Výcvik v Německu a Rakousku je více zaměřen na praktické dovednosti, včetně technické záchrany a specializovaných oblastí.

⁵⁴RASSEK, B. *Feuerswehren: Die Entstehung der Freiwilligen Feuerwehren in Deutschland*. Německo: Edition Köndgen. 2016, s. 32.

Specializované školení a cvičení

V Rakousku a Německu je patrná dlouhodobá tradice propracovaného systému specializovaného vzdělávání dobrovolných hasičů, který zahrnuje například kurzy technické záchrany, práce ve výškách, zásahy při dopravních nehodách, ale také důkladnou přípravu velitelů a vedoucích pracovníků jednotek. Tyto země kladou důraz na odbornou kvalifikaci členů jednotek a neustálé zvyšování jejich profesní úrovně prostřednictvím specializovaných kurzů a praktických cvičení v moderně vybavených výcvikových centrech. V České republice je vzdělávací systém rovněž rozvinutý, avšak specializované školení se většinou soustředí zejména na velitele jednotek a strojníky. I když se v posledních letech objevují snahy o rozšíření nabídky odborných kurzů, stále není systém specializované přípravy tak komplexní a strukturovaný jako v uvedených zahraničních případech. To otevírá prostor pro inspiraci a přebírání osvědčených přístupů ze zahraničí, a zároveň podtrhuje důležitost přeshraniční spolupráce a sdílení dobré praxe s cílem zefektivnit přípravu dobrovolných hasičů i v podmínkách České republiky.

Historie

Historie dobrovolného hasičství je silná ve všech třech zemích, ale zatímco Česká republika a Rakousko mají dlouhou tradici organizovaných sborů od 19. století, Německo má kořeny v občanských hlídkách již od 17. století, což odráží jeho historickou důležitost pro bezpečnost měst.

Přeshraniční spolupráce

Spolupráce dobrovolných hasičských jednotek mezi Českou republikou, Německem a Rakouskem má dlouhodobou tradici a představuje významný prvek v oblasti mezinárodní koordinace při řešení mimořádných událostí. Vzhledem k blízkosti státních hranic a možnosti vzniku rozsáhlých krizových situací, které mohou přesahovat území jednoho státu, je tato spolupráce klíčová pro zajištění rychlé a efektivní reakce. Výměna zkušeností, společná cvičení a sjednocení postupů přispívají ke zvyšování odborné úrovně zasahujících jednotek a zároveň prohlubují vzájemnou důvěru a připravenost. Z těchto důvodů je nezbytné pokračovat v rozvoji přeshraniční spolupráce, posilovat komunikační toky, sdílet know-how a vytvářet společné vzdělávací projekty, které podpoří jednotný přístup k řešení rizik nejen v pohraničních oblastech, ale i na mezinárodní úrovni.

9 Dílčí závěr

Na základě analýzy dostupných informací lze charakterizovat základní formy a obsahy vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí (JSDHO). Klíčové faktory ovlivňující efektivitu a kvalitu vzdělávání zahrnují dostupnost vzdělávacích kurzů, jejich kvalitu a rozmanitost.

Dostupnost vzdělávacích kurzů. Vzdělávání dobrovolných hasičů je organizováno prostřednictvím Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR a dalších specializovaných vzdělávacích institucí. Členové JSDHO absolvují povinnou základní odbornou přípravu (minimálně 40 hodin), na kterou navazuje pravidelná odborná příprava a další specifické kurzy. Online platforma "www.hasici-vzdelavani.cz" poskytuje doplňkové vzdělávací materiály.

Kvalita vzdělávacích kurzů. Obsah kurzů se zaměřuje na technický a taktický výcvik, včetně bojového a cvičebního řádu. Tyto příručky obsahují klíčové informace k zvládnutí požárních i technických zásahů. Důraz je kladen na praktickou přípravu, což zvyšuje schopnost jednotek efektivně reagovat na mimořádné události.

Rozmanitost vzdělávacích forem. Vzdělávání zahrnuje teoretickou přípravu, praktický výcvik, online kurzy a povinná taktická cvičení. Klíčové oblasti zahrnují práci s požární technikou, zásahovou činnost, bezpečnost práce a součinnost při krizových situacích.

Oblasti k vylepšení

1. **Dostupnost kurzů** – Ne veškeré vzdělávací aktivity jsou rovnoměrně dostupné ve všech regionech, což může ovlivnit kvalitu přípravy jednotek.
2. **Pravidelné hodnocení efektivity vzdělávání** – Zavedení systému zpětné vazby od členů jednotek pro zlepšení obsahu i organizace kurzů.

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že vedlejší cíl práce, tedy charakterizace základních forem a obsahů vzdělávání členů JSDHO, byl splněn. Studium dostupných materiálů a legislativních předpisů poskytlo komplexní pohled na vzdělávací systém a identifikovalo klíčové oblasti k možnému zlepšení.

10 Hodnocení možností vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů v obcích okresu České Budějovice

Hlavním cílem bakalářské práce je zjištění hodnocení vzdělávacích možností členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce, jež jsou zařazeni do jednotek v územním okresu České Budějovice. V praktické části je v úvodu odůvodněn výběr členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí, způsob sběru dat a vyhodnocení těchto dat. Závěr pak prezentuje výsledky na jejichž základě je navržena možná optimalizace vzdělávacího systému členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce.

10.1 Výzkumný problém

Jedním z klíčových aspektů odborné přípravy členů JSDHO je dostupnost a kvalita vzdělávacích možností, které mají k dispozici. Vzdělávání dobrovolných hasičů je nezbytné pro jejich efektivitu, připravenost a bezpečnost při zásazích. Nedostatečné nebo neadekvátní vzdělávací programy mohou negativně ovlivnit jejich schopnost reagovat na krizové situace, čímž se snižuje celková úroveň ochrany obyvatelstva. Z tohoto důvodu je nutné zkoumat, jak samotní členové JSDHO hodnotí vzdělávací možnosti, které jsou jim poskytovány, a jak vnímají jejich dopad na vlastní odbornou připravenost.

V rámci této práce je výzkumný problém řešen prostřednictvím dotazníkového šetření, které umožňuje získat přímou zpětnou vazbu od členů JSDHO působících v okrese České Budějovice. Cílem šetření je zjistit, jak hodnotí dostupnost, kvalitu a přínos vzdělávacích programů, které absolvují, a zda pocítují nějaké nedostatky v odborné přípravě. Výsledky tohoto výzkumu mohou poskytnout cenné informace pro další rozvoj vzdělávacích programů a identifikaci oblastí, ve kterých je potřeba provést změny nebo úpravy.

Analýza získaných dat umožní nejen zmapovat současný stav vzdělávání v jednotkách JSDHO v okrese České Budějovice, ale také lépe pochopit potřeby a požadavky samotných hasičů. Tento postup je klíčový pro formulaci doporučení, která by mohla vést k optimalizaci vzdělávacích procesů a zvýšení efektivity odborné přípravy dobrovolných hasičů.

11 Metodologie výběru členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce

Pro tento výzkum byli jako respondenti zvoleni členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí (JSDHO) působících na území okresu České Budějovice. Základním kritériem byla formulace cíle a jeho záměrné omezení na území okresu České Budějovice. Autor této práce je sám aktivním členem JSDHO a zároveň žije a studuje v jižních Čechách. Osobní zkušenost s fungováním jednotek a znalost regionálního prostředí umožňuje i přes určité riziko subjektivního vnímání, hlubší vhled do problematiky vzdělávání dobrovolných hasičů.

Okres České Budějovice je součástí Jihočeského kraje a spadá pod správní obvod obce s rozšířenou působností České Budějovice, Týn nad Vltavou, a Trhové Sviny. Z hlediska územního členění zahrnuje nejen samotné krajské město České Budějovice, ale i řadu menších měst a obcí, v nichž působí jednotky JSDHO s různým stupněm vybavenosti, odborné připravenosti a četností výjezdů. Rozloha a různorodost okresu umožňuje zkoumat vzdělávací možnosti v odlišných podmínkách, a to od městských jednotek s častější účastí na zásazích po jednotky v menších obcích, kde je vzdělávání často ovlivněno dostupností školicích středisek a financováním.

Pro účely této bakalářské práce byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu, která byla realizována prostřednictvím nestandardizovaného anonymního dotazníku vlastní konstrukce (viz příloha č. 1). Použití dotazníkové metody umožnilo oslovit širší skupinu respondentů. Z Nařízení Jihočeského kraje⁵⁵, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Jihočeského kraje jednotkami požární ochrany vyplývá, že v okrese České Budějovice je 204 členů zařazeno v JPO III a 963 členů v JPO V. Výběr 200 respondentů z JPO III a JPO V tomto okrese tak reflektuje snahu získat co nejlepší reprezentativní vzorek dobrovolných hasičů s různorodými zkušenostmi a přístupem k odborné přípravě. Z rozdaných 200 ks dotazníků se vrátilo autorovi k vyhodnocení celkem 157 dotazníků. Samotné šetření probíhalo v období od 15. února 2025 do 5. března 2025.

⁵⁵ JIHOČESKÝ KRAJ. *Nařízení Jihočeského kraje, č. 1/2023, ze dne 25. 05. 2023: kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Jihočeského kraje jednotkami požární ochrany.* [online]. Dostupné z: <https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPZ3NH7OYWZQL12>

11.1 Stanovené hypotézy

Hlavní hypotéza

Členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v okrese České Budějovice nejsou plně spokojeni s možnostmi svého odborného vzdělávání, což může mít vliv na jejich efektivitu a připravenost při zásazích.

Dílčí hypotézy:

- Většina členů JSDHO v okrese České Budějovice vnímá dostupnost vzdělávacích kurzů jako nedostatečnou.
- Kvalita vzdělávacích kurzů a odborné znalosti lektorů jsou hodnoceny spíše jako průměrné nebo nižší.
- Členové jednotek JSDHO, kteří se účastní odborné přípravy častěji, hodnotí svou připravenost na zásahy lépe než ti, kteří se vzdělávání účastní méně často.
- Vzdělávací kurzy mají pozitivní dopad na efektivitu a schopnost rychlé reakce členů JSDHO při mimořádných událostech.

Volba hlavní a dílčích hypotéz úzce souvisí s cílem praktické části této bakalářské práce, kterým je zjistit, jak členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí na území okresu České Budějovice v rámci své pravidelné odborné přípravy hodnotí možnosti svého vzdělávání. Hlavní hypotéza byla formulována s ohledem na předpoklad, že současný systém vzdělávání nemusí plně odpovídat potřebám a očekáváním členů jednotek, což může ovlivnit jejich schopnost efektivně reagovat při zásazích.

Dílčí hypotézy pak umožňují podrobnější zkoumání jednotlivých aspektů tohoto problému. První dílčí hypotéza se zaměřuje na dostupnost vzdělávacích kurzů, protože právě omezená nabídka nebo složitý přístup ke školením může být jedním z klíčových faktorů ovlivňujících celkovou spokojenost členů jednotek. Druhá hypotéza hodnotí kvalitu vzdělávání, zejména z pohledu lektorů a obsahu kurzů, což je důležité pro posouzení odborné úrovně školení. Třetí hypotéza se snaží propojit frekvenci účasti na odborné přípravě s vnímáním vlastní připravenosti, čímž sleduje přímý vztah mezi vzděláváním a pocitem kompetence. Čtvrtá hypotéza pak zkoumá, zda samotné kurzy mají skutečně pozitivní dopad na výkon členů JSDHO při mimořádných událostech, tedy zda vzdělávání přináší praktický přínos při zásazích.

12 Dotazníkové šetření

Pro výzkum vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů v Jihočeském kraji, byl vypracován anonymní dotazník, který obsahoval šest tematických bloků. První část se zaměřila na základní informace o respondentech, konkrétně na dobu členství a frekvenci účasti na odborných přípravách. Tyto údaje slouží k určení zkušeností a angažovanosti respondentů, což je klíčové pro interpretaci jejich vnímání kvality a dostupnosti vzdělávacích kurzů. Druhá část se věnovala hodnocení dostupnosti vzdělávacích možností, kdy respondenti hodnotili, jak dostupné jsou kurzy ve své oblasti a jak často mají možnost se účastnit kurzů odpovídajících jejich potřebám. Tato otázka poskytuje informace o případných bariérách či nedostacích v nabídce kurzů. Třetí část se zabývala hodnocením kvality vzdělávacích kurzů, přičemž respondenti posuzovali nejen samotnou kvalitu kurzů, ale i odborné znalosti a schopnosti lektorů. Tyto otázky byly zařazeny proto, aby bylo možné zjistit, zda kvalita výuky odpovídá očekáváním a potřebám členů JSDHO. Ve čtvrté části dotazníku jsou obsaženy otázky zaměřené na rozmanitost nabízených kurzů a možnost volby mezi různými typy kurzů (teoretické, praktické, specializované). Tento blok umožňuje analyzovat, zda pestrá nabídka kurzů odpovídá rozmanitým zájmům a požadavkům hasičů. Pátá část se soustředí na dopad vzdělávacích kurzů na praktickou připravenost a efektivitu zásahů. Otázky se ptají, jak vzdělávací kurzy ovlivňují schopnost rychlé a efektivní reakce při mimořádných událostech. Tyto údaje jsou klíčové pro ověření, zda investice do vzdělávání přináší praktické výhody. Nakonec šestá část obsahuje otevřené otázky, kde respondenti mohou vyjádřit své další názory, připomínky či návrhy na zlepšení vzdělávacích možností. Tento blok poskytuje kvalitativní data, která mohou osvětlit specifické problémy nebo nabídnout inovativní nápady na další zlepšení.

Výsledky tohoto dotazníkového šetření umožní autorovi bakalářské práce komplexně zhodnotit, jak členové jednotek sboru dobrovolných hasičů v okrese České Budějovice hodnotí dostupnost, kvalitu a efektivitu vzdělávacích kurzů, což přímo napomáhá splnění hlavního cíle práce – porozumění vnímání a spokojenosti s možnostmi odborné přípravy. Na základě těchto dat je pak možné identifikovat silné a slabé stránky současného vzdělávání a navrhnout konkrétní doporučení pro jeho zlepšení.

12.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Pro analýzu výsledků dotazníkového šetření byla zvolena metoda popisné statistiky, která slouží k efektivnímu shrnutí a interpretaci nasbíraných dat pomocí základních ukazatelů, jako jsou četnosti, aritmetické průměry nebo směrodatná odchylka. Popisná statistika umožnila pochopit strukturu vzorku a jeho rozdělení podle faktorů, jako je délka členství, vykonávaná funkce a frekvence účasti na školeních.

Po provedení popisné statistiky, byla použita Spearmanova korelace, která umožňuje analyzovat vztahy mezi proměnnými, jež jsou měřeny na ordinální škále. Popisná statistika ukázala rozložení odpovědí na jednotlivé otázky a identifikovala oblasti, které si zaslouží hlubší analýzu, jako je vztah mezi frekvencí účasti na školeních a hodnocením připravenosti členů jednotek. Spearmanova korelace se hodí k těmto účelům, protože umožňuje zkoumat sílu a směr monotónního vztahu mezi dvěma proměnnými, aniž by bylo nutné předpokládat normální rozdělení dat, což je v kontextu tohoto výzkumu klíčové, neboť odpovědi respondentů mohou vykazovat nelineární rozdělení.

Spojení popisné statistiky a Spearmanovy korelace je v kontextu této práce vhodné, protože umožňuje komplexní analýzu vztahů mezi klíčovými proměnnými a zároveň poskytuje vhled do struktury dat. Popisná statistika poskytuje základní přehled o charakteristikách respondentů, jako je frekvence účasti na školeních, hodnocení dostupnosti a kvality kurzů, a subjektivní vnímání připravenosti.

Spearmanova korelace, která se používá pro zkoumání monotónních vztahů mezi ordinálními proměnnými, pak umožňuje statisticky ověřit, zda existuje souvislost mezi hodnocením různých aspektů vzdělávacího procesu a vnímáním připravenosti na zásahy. Výhodou této metody je, že není závislá na předpokladu normality dat, což ji činí vhodnou pro empirické výzkumy, kde jsou data často ovlivněna subjektivními hodnoceními. Tato kombinace metod tak poskytuje solidní základ pro zhodnocení vzdělávacích aktivit a jejich vlivu na připravenost členů jednotek.

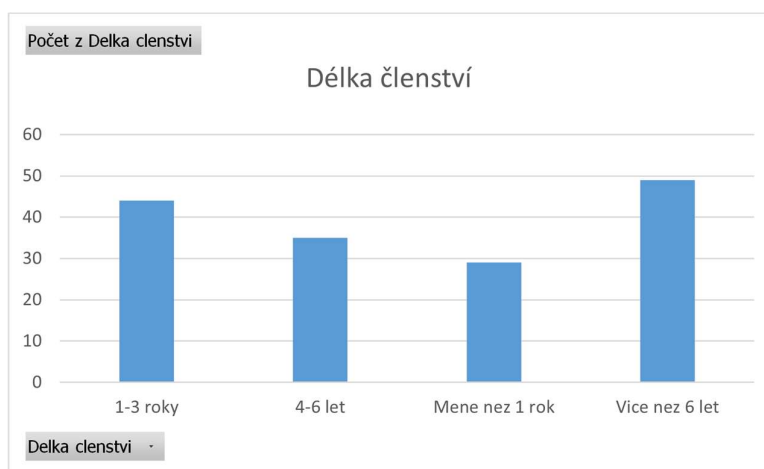
12.2 Popisná statistika odpovědí

Otázka: Jak dlouho jste členem jednotky sboru dobrovolných hasičů?

- ☐ Méně než 1 rok
- ☐ 1–3 roky
- ☐ 4–6 let
- ☐ Více než 6 let

Největší podíl respondentů měl dobu členství 1–3 roky (44), více než 6 let označilo (49) respondentů, naopak nejméně pak 4–6 let označilo (35) respondentů a méně, než rok označilo (29) respondentů. Obrázek 1 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 1: Délka členství u sboru dobrovolných hasičů⁵⁶

Tento výsledek ukazuje, že mezi respondenty převažují členové s relativně krátkou (1–3 roky) a dlouhou (více než 6 let) dobou členství, což naznačuje určitou generační polaritu uvnitř jednotek – tedy že vedle zkušených členů přichází i početná skupina nováčků. Relativně nižší zastoupení členů s délkou členství 4–6 let může naznačovat buď vyšší fluktuaci v této fázi zapojení, nebo generační mezeru v náboru.

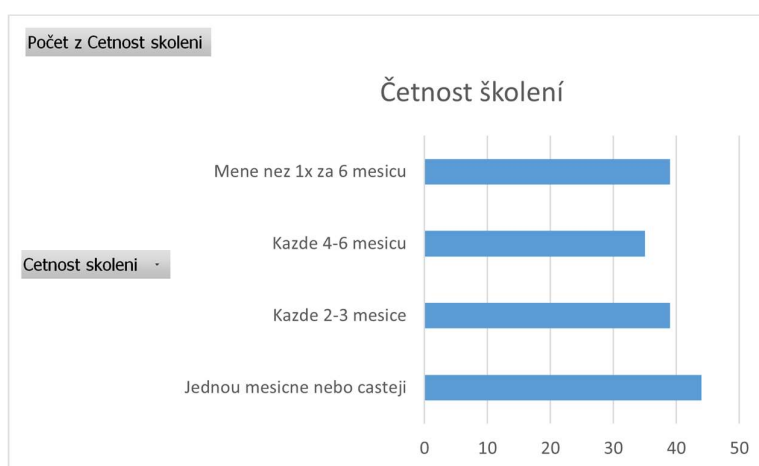
⁵⁶ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak často se účastníte odborných příprav (školení, cvičení)?

- o Jednou měsíčně nebo častěji
- o Každé 2–3 měsíce
- o Každé 4–6 měsíců
- o Méně než jednou za 6 měsíců

Nejčastěji se účastní školení respondenti jednou měsíčně či častěji (44), přičemž každé 2–3 měsíce a méně než 1 x za měsíc se účastní shodně 39 respondentů a každé 4–6 měsíců se účastní školení 35 respondentů. Obrázek 2 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 2: Četnost školení⁵⁷

Tento výsledek naznačuje, že většina respondentů se pravidelně účastní školení, přičemž nejvíce členů se účastní školení alespoň jednou měsíčně. To svědčí o jejich vysoké angažovanosti a zájmu o odborný rozvoj. Skupina respondentů, kteří se účastní školení každé 2–3 měsíce, rovněž naznačuje stabilní, ale méně častou účast, což může odpovídat požadavkům a možnostem daných jednotek. Nižší frekvence účasti u některých respondentů, kteří se školení účastní každé 4–6 měsíců, může ukazovat na omezený přístup k odborné přípravě nebo jiné praktické překážky. Tento rozptyl v účasti ukazuje na rozdílné možnosti a motivace jednotlivých členů jednotek k účasti na školeních.

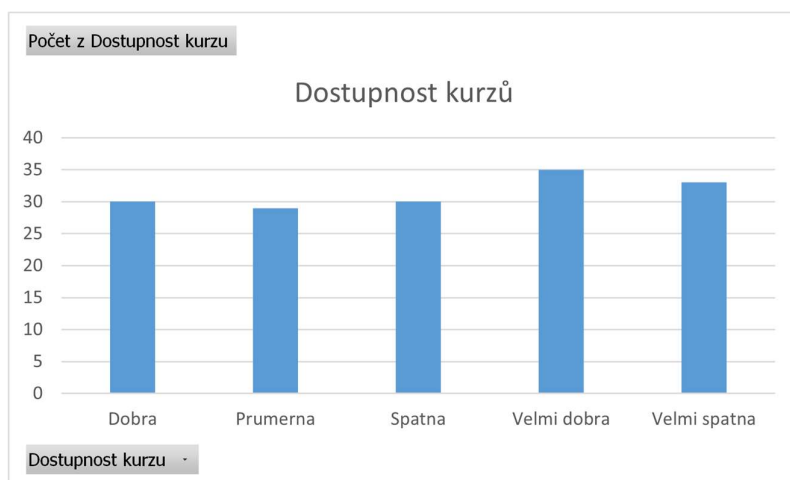
⁵⁷ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak hodnotíte dostupnost vzdělávacích kurzů pro dobrovolné hasiče ve Vaší oblasti?

- ☐ Velmi dobrá
- ☐ Dobrá
- ☐ Průměrná
- ☐ Špatná
- ☐ Velmi špatná

Dostupnost vzdělávacích kurzů byla nejčastější respondenty hodnocena jako velmi dobrá (35). (33) respondentů označilo dostupnost kurzů jako velmi špatnou, (30) respondentů označilo dostupnost jako dobrou, (30) respondentů označilo dostupnost jako špatnou a za průměrnou ji označilo (29) respondentů. Obrázek 3 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 3: Dostupnost vzdělávacích kurzů⁵⁸

Nejvíce respondentů hodnotí dostupnost jako velmi dobrou, což naznačuje, že pro většinu účastníků jsou kurzy snadno dostupné. Avšak značná část respondentů označila dostupnost kurzů za velmi špatnou, což může signalizovat existenci překážek, jako je např. geografické vzdálenost, nebo nedostatečná nabídka kurzů.

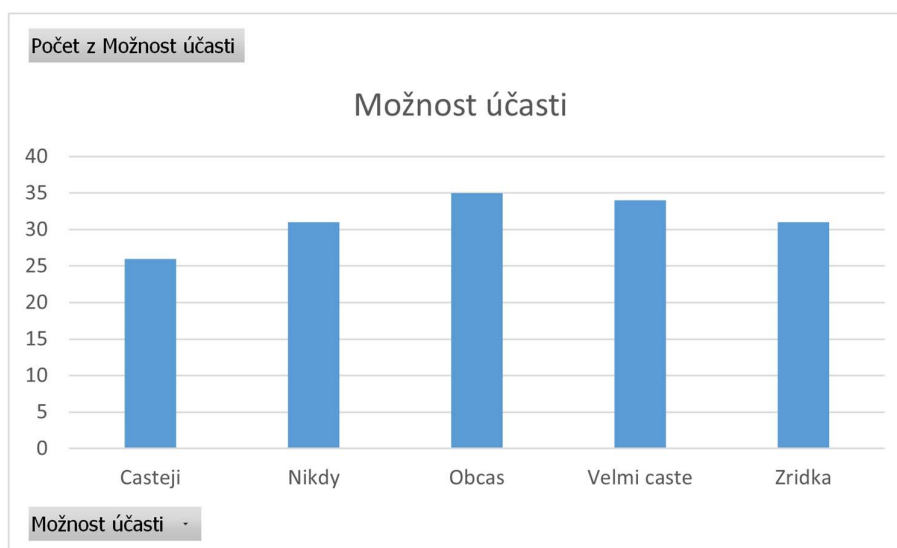
⁵⁸ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak často máte možnost účastnit se vzdělávacích kurzů, které odpovídají vašim potřebám a zájmům?

- ☐ Velmi často
- ☐ Často
- ☐ Občas
- ☐ Zřídka
- ☐ Nikdy

(34) respondentů má možnost účastnit se vzdělávacích kurzů, které odpovídají jejich potřebám a zájmům velice často. (26) respondentů označilo možnost často, (35) respondentů označilo možnost občas a nejméně (31) respondentů označilo možnost zřídka a nikdy. Obrázek 4 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 4: Frekvence možností se účastnit vzdělávacího kurzu⁵⁹

Výsledek ukazuje, že většina respondentů má pravidelný přístup k vzdělávacím kurzům, které odpovídají jejich potřebám. Nejvíce respondentů uvádí, že tuto možnost mají velmi často. Naopak, někteří respondenti tuto možnost mají pouze zřídka nebo vůbec, což naznačuje rozdílné zkušenosti v dostupnosti kurzů.

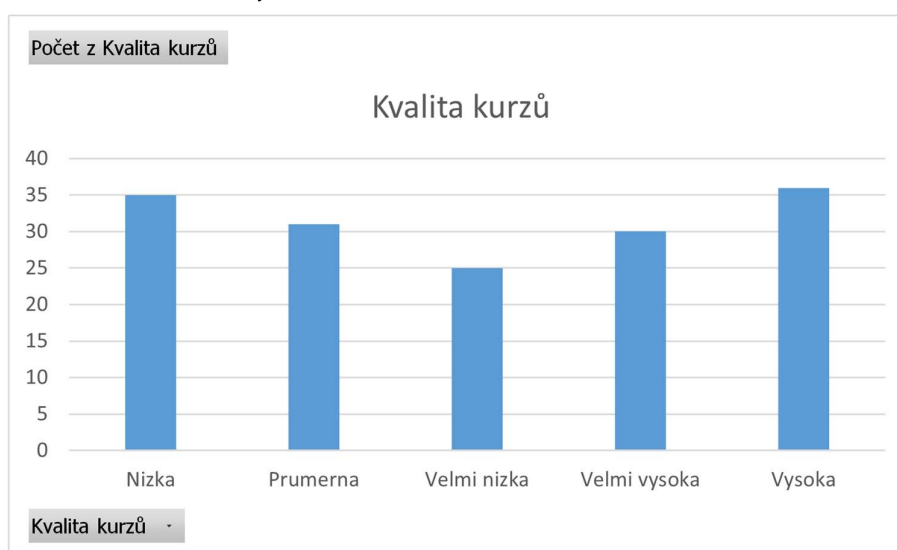
⁵⁹ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak hodnotíte kvalitu vzdělávacích kurzů, kterých jste se zúčastnili?

- ☐ Velmi vysoká
- ☐ Vysoká
- ☐ Průměrná
- ☐ Nízká
- ☐ Velmi nízká

(30) respondentů hodnotí kvalitu vzdělávacích kurzů, kterých jste se zúčastnili jako velmi vysoce, (36) respondentů hodnotí kvalitu kurzů jako vysokou, (31) respondentů hodnotí kvalitu kurzů jako průměrnou, (35) respondentů hodnotí kvalitu jako nízkou a nejméně (25) byla respondenty ohodnocena možnost velmi nízká. Obrázek 5 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 5: Hodnocení kvality vzdělávacích kurzů⁶⁰

Výsledek naznačuje, že většina respondentů hodnotí kvalitu vzdělávacích kurzů pozitivně, přičemž značný podíl respondentů ji hodnotí jako vysokou nebo velmi vysokou. Naopak, někteří respondenti pocítují kvalitu kurzů jako nízkou až velmi nízkou, což ukazuje na přítomnost nespokojenosti a možná prostor pro zlepšení v oblasti vzdělávání.

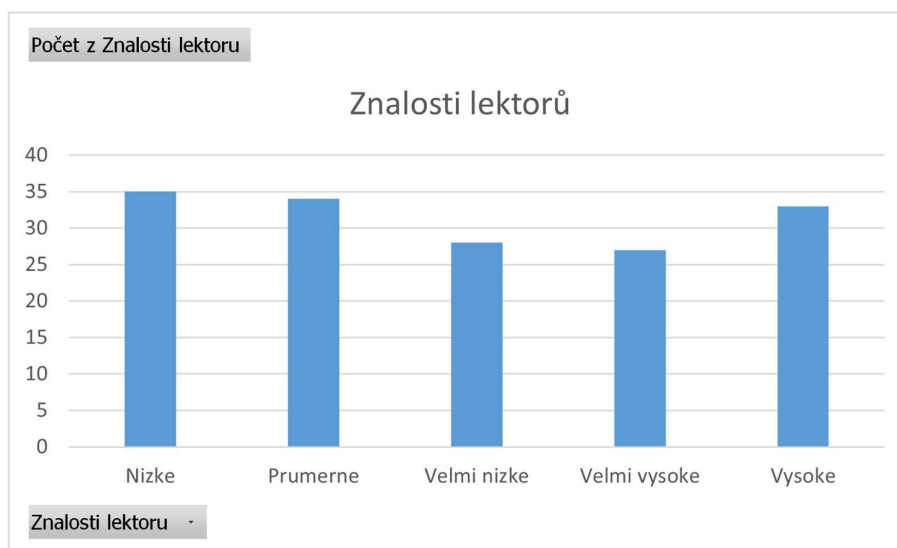
⁶⁰ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak hodnotíte odborné znalosti a schopnosti lektorů, kteří vedou vzdělávací kurzy?

- ☐ Velmi vysoké
- ☐ Vysoké
- ☐ Průměrné
- ☐ Nízké
- ☐ Velmi nízké

(27) respondentů hodnotí odborné znalosti a schopnosti lektorů, kteří vedou vzdělávací kurzy jako velmi vysoké, (33) jako vysoké, (34) respondentů hodnotí znalosti jako průměrné, (35) oslovených respondentů jako nízké a (28) respondentů jako velmi nízké. Obrázek 6 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí. Obrázek 6 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 6: Hodnocení odborných znalostí lektorů⁶¹

Většina respondentů hodnotí odborné schopnosti lektorů pozitivně, ale část z nich má výhrady, přičemž někteří je považují za nízké nebo velmi nízké.

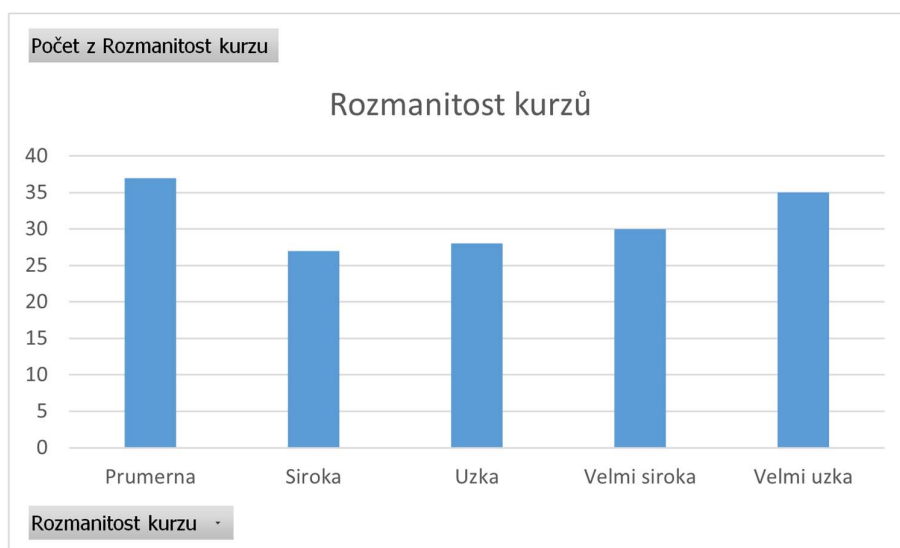
⁶¹ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak hodnotíte rozmanitost nabízených vzdělávacích kurzů (různé typy kurzů, témata)?

- ☐ Velmi široká
- ☐ Široká
- ☐ Průměrná
- ☐ Úzká
- ☐ Velmi úzká

(30) respondentů hodnotí rozmanitost nabízených vzdělávacích kurzů jako velmi širokou, (27) respondentů jako širokou, (37) respondentů jako průměrnou, (28) respondentů jako úzkou a nejvíce (35) respondentů hodnotí rozmanitost jako velmi úzkou. Obrázek 7 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 7: Hodnocení rozmanitosti nabízených kurzů⁶²

Respondenti se liší v hodnocení rozmanitosti nabízených kurzů, přičemž většina hodnotí nabídku jako průměrnou až úzkou, s menším počtem, kteří ji považují za širokou nebo velmi širokou.

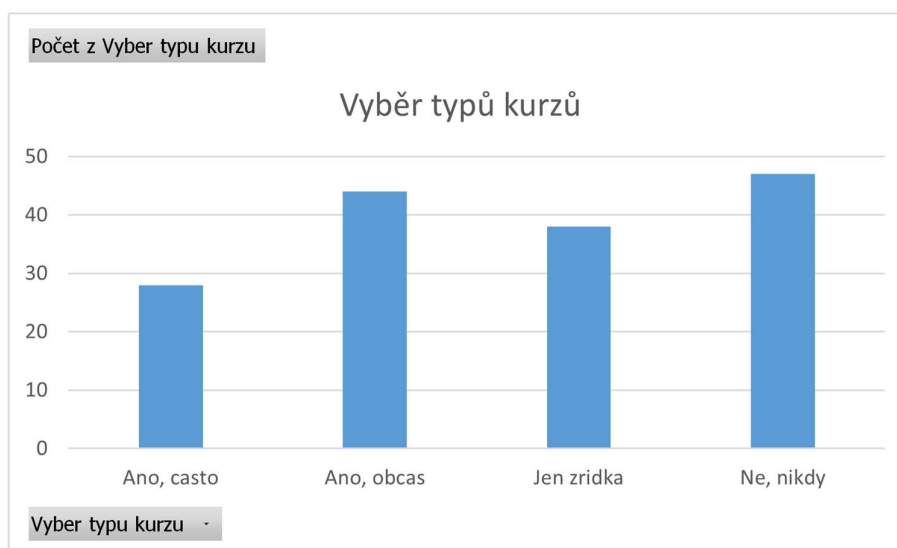
⁶² Vlastní zdroj.

Otázka: Máte možnost vybírat si z různých typů kurzů (teoretické, praktické, specializované)?

- ☐ Ano, často
- ☐ Ano, občas
- ☐ Jen zřídka
- ☐ Ne, nikdy

(28) respondentů má možnost vybírat si z různých typů kurzů (teoretické, praktické, specializované) často, (44) respondentů má možnost si vybrat nabídky kurzů občas, (38) respondentů tuto možnost má jen zřídka a nejvíce (47) respondentů tuto možnost nemá nikdy. Obrázek 8 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 8: Možnost výběru typů kurzů⁶³

Možnost volby mezi různými typy kurzů má podle většiny respondentů omezený charakter. Nejčastěji uvádějí, že si mohou vybrat jen občas nebo vůbec, což může naznačovat potřebu rozšíření nabídky a větší individualizace vzdělávání.

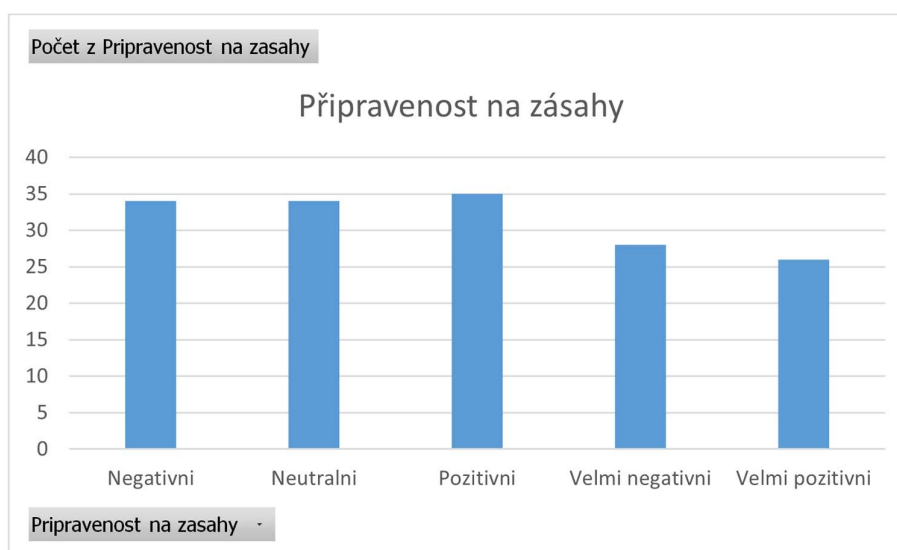
⁶³ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak hodnotíte vliv vzdělávacích kurzů na vaši připravenost při zásazích?

- ☐ Velmi pozitivní
- ☐ Pozitivní
- ☐ Neutrální
- ☐ Negativní
- ☐ Velmi negativní

(28) respondentů hodnotí vliv vzdělávacích kurzů na jejich připravenost při zásazích jako velmi pozitivní, (35) respondentů jako pozitivní, (34) respondentů hodnotí tento vliv neutrálně, (34) respondentů negativně a (28) respondentů hodnotí tento vliv velmi negativně. Obrázek 9 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 9: Vliv vzdělávacích kurzů na připravenost při zásazích⁶⁴

Většina respondentů hodnotí vliv vzdělávacích kurzů na jejich připravenost při zásazích pozitivně nebo neutrálně, což naznačuje, že kurzy mohou mít přínos pro jejich přípravu. Nicméně část respondentů hodnotí tento vliv negativně nebo velmi negativně, což může ukazovat na nespokojenost s konkrétními aspekty vzdělávacích aktivit nebo jejich praktickým využitím.

⁶⁴ Vlastní zdroj.

Otázka: Jak vzdělávací kurzy přispívají k vaší schopnosti rychle a efektivně reagovat na mimořádné události?

- ☐ Velmi výrazně
- ☐ Výrazně
- ☐ Mírně
- ☐ Nevýrazně
- ☐ Vůbec

(27) respondentů má za to, že vzdělávací kurzy přispívají k jejich schopnosti rychle a efektivně reagovat na mimořádné události velmi výrazně, na (33) respondentů má absolvování kurzu výrazný vliv, na (34) respondentů je tento vliv mírný, na (30) respondentů nevýrazný a na (33) respondentů vůbec. Obrázek 10 představuje vizualizaci distribuční frekvence odpovědí.

Obr. 10: Reakce na události po absolvování kurzu⁶⁵

Většina respondentů vnímá pozitivní vliv vzdělávacích kurzů na svou schopnost reagovat na mimořádné události, avšak část respondentů považuje tento vliv za mírný nebo nevýrazný, a někteří nepozorují žádný vliv.

⁶⁵ Vlastní zdroj.

Otevřené otázky:

Jaká vylepšení byste navrhli pro zlepšení dostupnosti a kvality vzdělávacích kurzů pro dobrovolné hasiče?

Máte nějaké další poznámky nebo připomínky k možnostem vzdělávání pro dobrovolné hasiče?

Na tyto otázky bylo zodpovězeno celkem v 82 případech. Mezi nejčastějšími odpověďmi, byla větší spolupráce JSDHO a HZS při praktických cvičení, a to celkem v (18) případech. Celkem (12) respondentů odpovědělo ve smyslu lepší finanční motivace pro členy JSDHO. Zbytek odpovědí nesouviselo se zkoumanou věcí, a proto je autor do výzkumné práce neuvedl.

12.3 Spearmanova korelace

V praktické části autor bakalářské práce využil Spearmanovu korelaci k ověření monotónního vztahu mezi vybranými proměnnými z dotazníkového šetření. Spearmanova korelace byla v rámci této bakalářské práce zvolena především z důvodu vhodnosti pro analýzu ordinálních dat, která byla získána prostřednictvím dotazníkového šetření. Vzhledem k tomu, že většina otázek využívala pětibodovou Likertovu škálu, bylo potřeba použít statistický nástroj, který nevyžaduje normalitu rozdělení dat a zároveň umožňuje zachytit monotónní vztahy mezi dvěma proměnnými. Spearmanova korelace tak představuje robustní metodu, která je vhodná právě pro tento typ sociálně-vědního výzkumu, kde je analyzováno subjektivní vnímání respondentů a jejich postoje.

Dalším důvodem, proč byla zvolena právě tato metoda, je její schopnost postihnout vztah i mezi proměnnými, jejichž vzájemná závislost nemusí být lineární. V rámci zkoumaného tématu, tedy hodnocení odborného vzdělávání ze strany členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí je totiž pravděpodobné, že některé vztahy mezi proměnnými například mezi četností účasti na kurzech a hodnocením připravenosti nejsou lineární povahy, ale mohou vykazovat právě monotónní trend. Například s narůstajícím počtem absolvovaných kurzů může růst subjektivní pocit připravenosti, ale tento růst nemusí být rovnoměrný.

Metoda navíc umožňuje provádět analýzu i při relativně malém souboru respondentů, aniž by docházelo ke zkreslení výsledků vlivem nevhodného předpokladu o normálním rozdělení dat. Vzhledem k tomu, že dotazník byl zaměřen na členy jednotek JSDHO z jednoho konkrétního okresu, nebylo možné zaručit velký počet odpovědí, což činilo robustnost metody a její nenáročnost na velikost vzorku zvláště výhodnou.

Výhodou Spearmanovy korelace je také její snadná interpretace. Korelační koeficient poskytuje jednoduchou číselnou hodnotu, podle které lze odvodit sílu a směr vztahu. V této práci byly výsledky korelace interpretovány podle obecně přijímaných pravidel, kdy hodnota od 0,0 do $\pm 0,19$ značí velmi slabý vztah, 0,2 až 0,39 slabý, 0,4 až 0,59 středně silný, 0,6 až 0,79 silný a 0,8 až 1,0 velmi silný vztah.

Z metodologického hlediska bylo také důležité, že autor mohl snadno provést výpočty pomocí dostupných nástrojů, jako je tabulkový editor Microsoft Excel. V rámci tohoto softwaru byly použity funkce RANK.AVG k přiřazení pořadí jednotlivým hodnotám a CORREL pro výpočet samotného korelačního koeficientu. Tato technika umožnila přesné a přehledné zpracování.

Před samotnou korelační analýzou bylo nutné připravit datovou matici. Autor provedl tzv. kódování odpovědí, při němž slovní hodnocení byla převedena do číselné podoby podle zvoleného klíče, velmi špatná = 1, velmi dobrá = 5. Dále byly identifikovány páry otázek, mezi nimiž mohl existovat vztah, a tyto byly následně zpracovány do dvojic dat sloužících jako vstup pro výpočet korelace. Mezi tyto dvojice patřily například hodnocení dostupnosti kurzů a hodnocení připravenosti, nebo četnost účasti na vzdělávacích aktivitách a celková spokojenost s odborným vzděláváním.

Výsledky byly následně graficky zpracovány, očíslovány a komentovány v textu. Vzhledem k nízkým hodnotám korelačních koeficientů nebyla prokázána silná závislost mezi sledovanými proměnnými, nicméně se u některých dvojic potvrdil pozitivní vztah. Tento výsledek je v kontextu zkoumané problematiky cenný, protože i slabá korelace může naznačovat tendence, které mají praktický význam a mohou sloužit jako podklad pro další zlepšení systému odborného vzdělávání.

Je důležité podotknout, že i když Spearmanova korelace poskytuje informace o síle a směru vztahu, neumožňuje vyvozovat kauzalitu. To znamená, že i když byla nalezena pozitivní korelace například mezi frekvencí účasti na kurzech a subjektivním hodnocením

připravenosti, nelze jednoznačně říci, že právě vyšší účast způsobuje lepší připravenost – mohou zde působit i další intervenující proměnné.

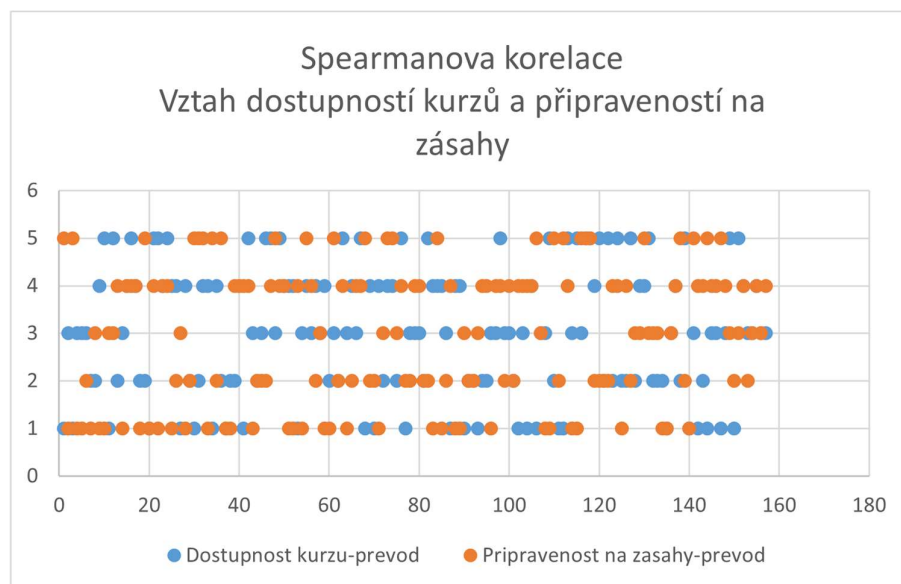
Spearmanova korelace poskytla kvantitativní oporu pro zjištění, zda existuje souvislost mezi proměnnými reflektujícími hodnocení systému vzdělávání a subjektivními postoji hasičů k vlastní připravenosti na zásahy. Tím přispěla k objektivizaci výsledků dotazníkového šetření a umožnila autorovi přesněji formulovat závěry a doporučení.

Výsledky korelace otázek

Otázka: Dostupnost vzdělávacích kurzů vs. hodnocení vlivu kurzů na připravenost při zásazích.

Spearmanův korelační koeficient byl vypočten na hodnotu $-0,085160942$, což naznačuje slabý negativní monotónní vztah mezi dostupností vzdělávacích kurzů a hodnocením jejich vlivu na připravenost při zásazích. To znamená, že změny v dostupnosti kurzů prakticky nemají systematický vliv na vnímanou připravenost, případně by vyšší dostupnost mohla mírně souviset s nižším hodnocením vlivu kurzů. Tento vztah je graficky znázorněn na obrázku 11.

Obr. 11: Vztah dostupností kurzů a připraveností na zásahy⁶⁶

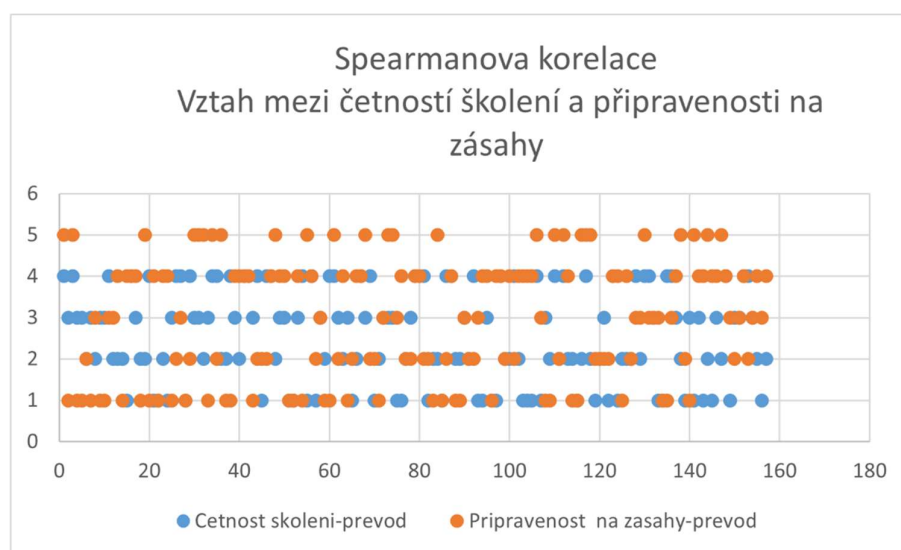

⁶⁶ Vlastní zdroj.

Otázka: Frekvence účasti na odborných přípravách vs. hodnocení připravenosti při zásazích.

Spearmanův korelační koeficient byl vypočten na hodnotu 0,086224111, což naznačuje pozitivní monotónní vztah mezi frekvencí účasti na odborných přípravách a hodnocením připravenosti při zásazích. To znamená, že čím častěji se respondenti účastní přípravných školení, tím lepší je jejich sebehodnocení připravenosti. Tento vztah je graficky znázorněn na obrázku 12.

Obr. 12: Vztah mezi četností školení a připraveností na zásahy⁶⁷

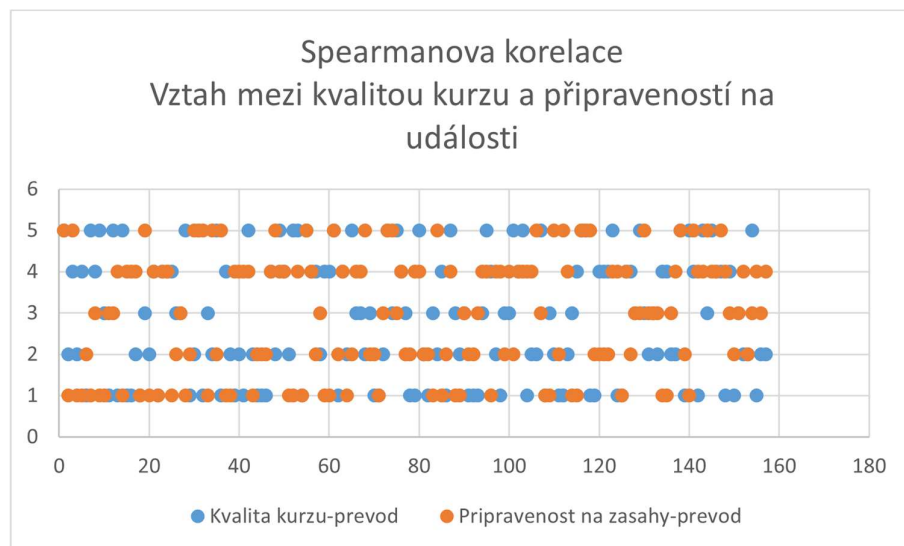

⁶⁷ Vlastní zdroj.

Otázka: Kvalita vzdělávacích kurzů vs. hodnocení připravenosti při zásazích.

Spearmanův korelační koeficient byl vypočten na hodnotu 0,076008687, což naznačuje pozitivní monotónní vztah mezi kvalitou vzdělávacích kurzů a hodnocením připravenosti při zásazích. To znamená, že se zlepšením kvality kurzů se zvyšuje i sebehodnocení připravenosti. Tento vztah je graficky znázorněn na obrázku 13.

Obr. 13: Vztah mezi kvalitou kurzů a připraveností na události⁶⁸

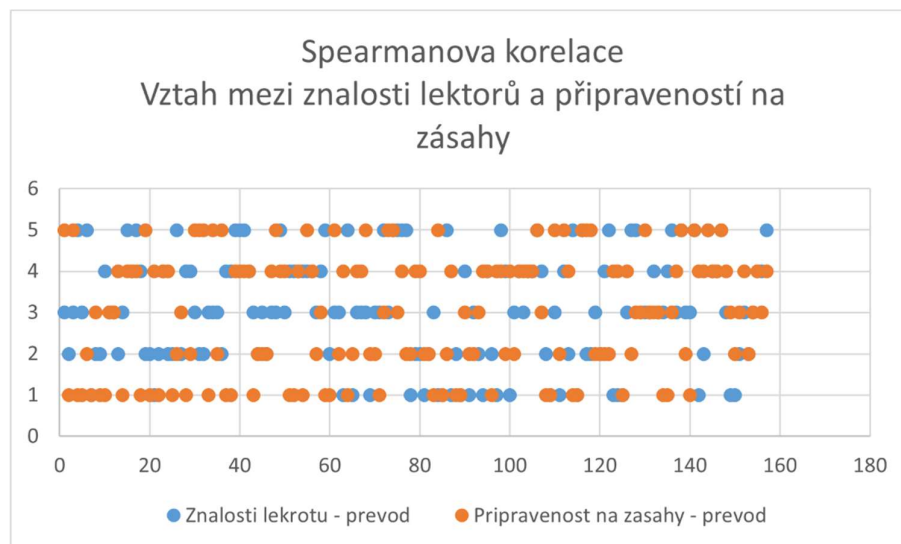

⁶⁸ Vlastní zdroj.

Otázka: Hodnocení odborných znalostí lektorů vs. Hodnocení připravenosti při zásazích

Spearmanův korelační koeficient byl vypočten na hodnotu 0,115304627, což naznačuje pozitivní monotónní vztah mezi hodnocením odborných znalostí lektorů a připraveností při zásazích. To znamená, že s lepším hodnocením lektorů se tendence zvyšuje a stejně tak i sebehodnocení připravenosti. Tento vztah je graficky znázorněn na obrázku 14.

Obr. 14: Vztah mezi znalostí lektorů a připraveností na zásahy⁶⁹

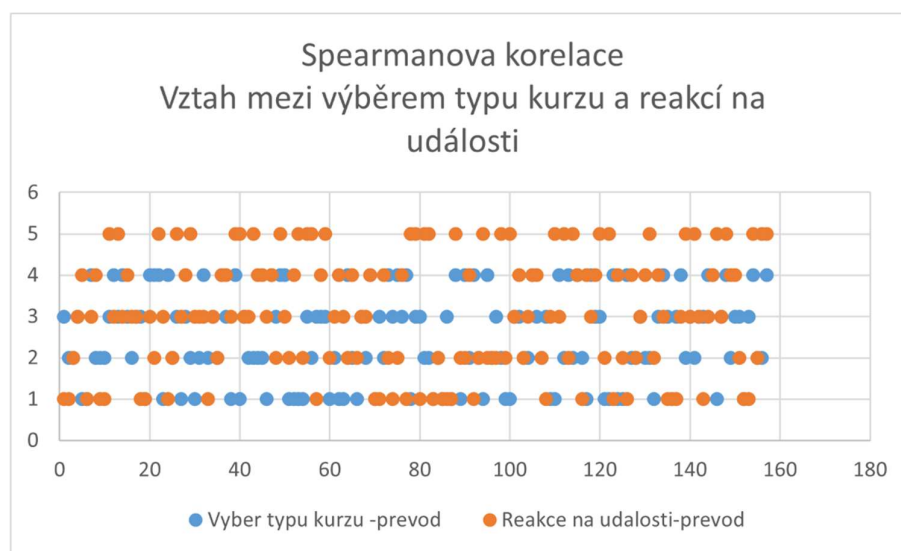

⁶⁹ Vlastní zdroj.

Otázka: Možnost výběru typů kurzů vs. hodnocení schopnosti rychlé reakce na mimořádné události.

Spearmanův korelační koeficient byl vypočten na hodnotu 0,010714323, což naznačuje, že mezi možnostmi výběru typů kurzů a hodnocením schopnosti rychlé reakce na mimořádné události téměř neexistuje žádný monotónní vztah. Změny v jedné proměnné se prakticky neprojevují v druhé. Tento vztah je graficky znázorněn na obrázku 15.

Obr. 15: Vztah mezi výběrem typu kurzu a reakcí na události⁷⁰

⁷⁰ Vlastní zdroj.

13 Vyhodnocení hypotéz

Z výsledků výzkumného šetření je patrné, že pohled členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí na vzdělávací systém není jednoznačný a v mnoha ohledech se rozchází podle osobní zkušenosti, délky služby, funkčního zařazení v jednotce či dostupnosti kurzů v rámci jednotlivých obcí. To poukazuje na významnou roli subjektivních faktorů, které ovlivňují, jak jednotlivci vnímají kvalitu a přínos vzdělávacích aktivit. Tento aspekt může také vysvětlit relativně slabé korelace zjištěné Spearmanovým koeficientem – vliv vzdělávání na připravenost není absolutní, ale závisí na celé řadě dalších proměnných, které nelze snadno kvantifikovat.

Z hlediska hlavní hypotézy je důležité zdůraznit, že nespokojenost s možnostmi vzdělávání nemusí nutně vycházet z nedostatku kurzů samotných, ale může být také výsledkem nejednotnosti systému vzdělávání napříč obcemi, rozdílného přístupu zřizovatelů jednotek nebo omezených kapacit vzdělávacích středisek. Někteří respondenti v komentářích upozornili na to, že i když by o školení měli zájem, nejsou jim vždy umožněna z důvodu pracovních povinností, nedostatečné komunikace ze strany velitelů či malého množství informací o plánovaných termínech. To ukazuje na potřebu lepší organizace a systémové koordinace vzdělávání, která by zohledňovala časové i profesní možnosti dobrovolných hasičů.

Dalším důležitým aspektem, který ze šetření vyplynul, je význam prakticky zaměřeného vzdělávání. Respondenti, kteří hodnotili pozitivně svou připravenost, zároveň často uváděli, že se účastnili především kurzů zaměřených na reálné zásahy, například výcvik s dýchací technikou, dopravní nehody nebo hašení požárů v uzavřených prostorech. Tato zjištění podporují předpoklad, že právě praktický výcvik přináší vyšší pocit kompetentnosti a sebevědomí při zásazích. Z toho lze dovodit doporučení, aby budoucí systém vzdělávání kladl ještě větší důraz na praktické dovednosti, ideálně v podmínkách simulujících reálné zásahy, jako jsou výcvikové areály nebo modelové situace.

Ve vztahu k dílčí hypotéze č. 2 se ukázalo, že hodnocení lektorů a kvality kurzů je velmi diverzifikované. To může odrážet rozdíly v odborné způsobilosti jednotlivých školitelů, ale i v celkové organizaci vzdělávacích akcí. Někteří respondenti vyjadřovali nespokojenost s tím, že kurzy bývají příliš teoreticky orientované a že školitelé často přednášejí bez praktických ukázek. Naopak pozitivní hodnocení přicházelo především od

těch, kteří absolvovali kurzy s instruktory z řad profesionálních hasičů nebo přímo v prostorách HZS. Tento fakt naznačuje, že propojení dobrovolných a profesionálních jednotek v oblasti vzdělávání má potenciál zvyšovat kvalitu a důvěryhodnost výuky.

V případě třetí dílčí hypotézy, která se zabývala souvislostí mezi četností účasti a připraveností, je potřeba poznamenat, že i slabý pozitivní vztah má praktický význam. Vzhledem k tomu, že frekvence školení je proměnnou, kterou lze relativně snadno ovlivnit organizačně i administrativně, se nabízí příležitost k posílení vzdělávací politiky obcí. Pokud budou členové jednotek systematicky motivováni k pravidelné účasti a zároveň jim bude umožněna dostupnost kurzů bez zásadního zásahu do jejich pracovního nebo osobního života, může dojít ke zlepšení celkové úrovně připravenosti.

Čtvrtá hypotéza, zabývající se vlivem kurzů na efektivitu zásahů, naráží na specifickou metodologickou překážku. Vliv vzdělávání na reálný výkon v krizových situacích je složité měřit, protože každá mimořádná událost má odlišný charakter, průběh a zapojení různých složek IZS. Přesto výpovědi respondentů ukazují, že absolvované kurzy jim dodávají větší jistotu při plnění úkolů a schopnost orientace v systému řízení zásahu. Tím se vzdělávání stává důležitým prvkem nejen z hlediska odbornosti, ale i psychologické připravenosti, která může sehrát klíčovou roli v náročných a stresových situacích.

Závěrem je vhodné shrnout, že ačkoliv výsledky výzkumu nepotvrzují všechny stanovené hypotézy jednoznačně, poukazují na oblasti, které si zaslouží další pozornost. Především se jedná o potřebu zlepšit systémovou organizaci vzdělávání, rozšířit prakticky orientované kurzy, zajistit vyšší úroveň školitelů potažmo zlepšit lektorské zkušenosti stávajících velitelů a posílit spolupráci mezi profesionálními a dobrovolnými sbory. Významným krokem by také mohlo být zavedení standardizovaného systému hodnocení kurzů a školitelů ze strany účastníků, který by mohlo přispět ke zvýšení kvality a motivace všech zapojených stran. Výsledky šetření tak přinášejí podklad pro další rozvoj odborné přípravy členů jednotek sborů dobrovolných hasičů v okrese České Budějovice.

14 Vyhodnocení cílů práce a diskuze

Na základě analýzy výsledků lze konstatovat, že cíle této bakalářské práce byly do značné míry naplněny. Hlavní cíl, kterým bylo zjistit, jak členové jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí na území okresu České Budějovice hodnotí možnosti svého odborného vzdělávání v rámci pravidelné odborné přípravy, byl splněn prostřednictvím získání a systematické analýzy dat z dotazníkového šetření. Získané informace poskytly komplexní přehled o vnímání dostupnosti, kvality a efektivity vzdělávacích kurzů, čímž byly identifikovány klíčové oblasti vhodné pro další optimalizaci. V rámci analýzy byly zjištěny nejen pozitivní aspekty současného stavu vzdělávání, ale i konkrétní nedostatky, jako například nedostatečné praktické zaměření některých vzdělávacích aktivit či obtíže s dostupností specializovaných kurzů pro členy jednotek z menších a vzdálenějších obcí. Ukázalo se také, že někteří respondenti vnímají možnosti dalšího profesního rozvoje jako omezené a volají po širším spektru vzdělávacích příležitostí odpovídajících potřebám reálných zásahů a praktických situací v terénu. Druhý cíl, tedy charakterizovat základní formy a obsahy vzdělávání členů jednotek, byl dosažen podrobným rozбором teoretických podkladů, legislativních předpisů a praxí v oblasti vzdělávání hasičů, prezentovaných v teoretické části.

Teoretická část práce nabídla komplexní přehled legislativního rámce, organizačních struktur a vzdělávacích postupů, včetně komparace českého modelu s přístupy v Rakousku a Německu. Tento teoretický základ umožnil lépe porozumět specifikům českého vzdělávacího systému a identifikovat oblasti s potenciálem pro zlepšení. Za důležité lze považovat zjištění, že zatímco v Rakousku a Německu je kladen silný důraz na propojení teorie s praktickou činností již od počátku vzdělávání, v českých podmínkách existují rezervy právě v oblasti aplikace praktických dovedností. Český systém se často spoléhá na teoretické znalosti předávané formou přednášek, což může v některých případech vést k nedostatečné připravenosti členů jednotek na reálné zásahy.

Praktická část byla založena na kvantitativním výzkumu prostřednictvím anonymního dotazníkového šetření vlastní konstrukce mezi členy jednotek dobrovolných hasičů v okrese České Budějovice. Z celkového počtu 200 distribuovaných dotazníků bylo získáno 157 odpovědí, což zajišťuje reprezentativní vzorek. Dotazník byl strukturován do šesti tematických bloků, které zahrnovaly základní informace o

respondentech, hodnocení dostupnosti a kvality kurzů a vliv vzdělávání na připravenost při zásazích. Výsledky byly analyzovány pomocí popisné statistiky a Spearmanovy korelace, která, ačkoliv ukázala slabé vztahy mezi proměnnými, poskytla cenný vhled do směrů možného rozvoje vzdělávacích programů.

Získaná data odhalila variabilitu názorů respondentů. Někteří členové vyjadřovali spokojenost s aktuální dostupností a kvalitou kurzů, jiní naopak upozorňovali na nedostatky, zejména v praktické orientaci vzdělávání. Rozdílnost ve vnímání poukazuje na komplexnost problematiky a potřebu zohlednit regionální specifika a individuální zkušenosti při navrhování doporučení. Zejména respondenti z menších obcí upozorňovali na omezenější možnosti vzdělávání, což lze přisuzovat jak geografickým faktorům, tak i organizačním či finančním omezením. Tyto skutečnosti by měly být předmětem dalšího zájmu ze strany řídicích orgánů a vzdělávacích institucí.

Diskuze k výsledkům rovněž reflektuje metodologické aspekty výzkumu. Autor si uvědomuje, že slabé, ale pozitivně orientované vztahy mezi aspekty vzdělávání naznačují omezený, nicméně existující dopad současného systému na sebehodnocení připravenosti hasičů. Výsledky korelační analýzy ukazují, že v systému odborného vzdělávání hasičů existují určité oblasti, na jejichž rozvoj by se bylo vhodné více zaměřit. Zvýšení pozornosti vůči těmto oblastem by mohlo pozitivně ovlivnit vnímání vlastní připravenosti hasičů. Autor však zároveň upozorňuje na některá omezení výzkumu, která mohou mít vliv na interpretaci výsledků. Například velikost vzorku respondentů. Tento sice odpovídá potřebám výzkumu v rámci okresu České Budějovice, nicméně jeho omezené regionální zaměření může snižovat celkovou vypovídací hodnotu výsledků. Pokud by výzkum zahrnoval více okresů nebo krajů, mohlo by to přispět k lepší vypovídací hodnotě a širšímu porozumění situace v celém systému vzdělávání dobrovolných hasičů.

Autor také reflektuje metodologické limity dotazníkového šetření. Přestože byl dotazník sestaven s jasným zaměřením na stanovené cíle, poskytoval respondentům pouze omezený prostor pro vyjádření vlastních zkušeností či podrobnějších názorů. Z tohoto důvodu by bylo v budoucnu vhodné doplnit kvantitativní výzkum o kvalitativní metody, například hloubkové rozhovory nebo skupinové diskuze. Tato metoda by umožnila lépe porozumět důvodům, které stojí za jednotlivými odpověďmi respondentů, a získat detailnější vhled do analyzovaných vztahů.

Identifikace konkrétních oblastí, které vykazují potenciál pro zlepšení, jsou z hlediska praxe velmi důležité, jelikož naznačují, že i drobné úpravy systému vzdělávání mohou mít znatelný vliv na efektivitu zásahové činnosti jednotek. Především posílení praktické složky výcviku či zavedení intenzivnějších realistických simulací mohou významně přispět k větší sebejistotě a připravenosti dobrovolných hasičů v reálných podmínkách zásahů.

Výsledky této práce poukazují rovněž na významnou roli velitelů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí, kteří jsou v praxi zodpovědní za pravidelné odborné vzdělávání svých členů. Jelikož jsou dobrovolní hasiči školeni převážně prostřednictvím svých velitelů, mělo by se v budoucnu věnovat zvýšené úsilí právě jejich odborné přípravě a rozvoji metodických dovedností. Cílené zlepšení vzdělání velitelů zaměřené na metodiku školení, by mohlo výrazně zkvalitnit přenos teoretických a praktických dovedností směrem k řadovým členům jednotek.

Autor si ovšem uvědomuje, že realizace takových doporučení je limitována finančními možnostmi zřizovatelů jednotek, tedy samotných obcí. Napjaté obecní rozpočty často neumožňují financování nadstandardních nebo specializovaných kurzů, byť by byly pro další rozvoj a bezpečnostní připravenost jednotek žádoucí. Možnou cestou by proto mohlo být hledání finanční podpory formou dotačních titulů zřízených ve spolupráci s Jihočeským krajem. Možností může být i společný projekt více obcí, jež by umožnil snížení nákladů na specializované vzdělávací kurzy a zároveň zajistil dostupnost potřebných školení i menším jednotkám s omezenými finančními zdroji. Taková opatření by mohla přinést dlouhodobé zkvalitnění odborné přípravy jednotek dobrovolných hasičů a přispět k celkovému zvýšení jejich operativní připravenosti.

Práce má praktický přínos díky detailnímu pohledu na stav odborné přípravy dobrovolných hasičů a identifikaci konkrétních oblastí vhodných ke zlepšení. Výsledky výzkumu mohou sloužit jako podklad pro formulaci doporučení vedoucích ke zvýšení efektivitu a kvality odborného vzdělávání, což povede k lepší připravenosti hasičských jednotek. Získané poznatky mohou být využity orgány řízení, vzdělávacími institucemi i samotnými jednotkami s cílem neustálého zlepšování systému vzdělávání a bezpečnostní připravenosti.

15 Závěr

Získané výsledky a provedená analýza potvrzují, že práce přispívá k porozumění současnému stavu vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí v Jihočeském kraji. Autor prostřednictvím dotazníkového šetření získal data, která poskytují komplexní pohled na vnímání dostupnosti, kvality a efektivity vzdělávacích kurzů. Teoretická část práce přináší ucelený přehled legislativního rámce a organizačních principů vzdělávání, přičemž komparace se zahraničními systémy napomáhá identifikovat silné a slabé stránky domácího modelu. Praktická část, založená na kvantitativním výzkumu, potvrzuje, že názory respondentů jsou značně rozdílné, kdy některé aspekty vzdělávacích možností jsou vnímány pozitivně, jiné kriticky. Použití popisné statistiky a Spearmanovy korelace umožnilo autorovi zjistit, že vztahy mezi sledovanými proměnnými jsou slabé, což naznačuje, že současný systém vzdělávání má omezený, avšak směrně pozitivní vliv na sebehodnocení připravenosti při zásazích.

Dalším zajímavým zjištěním, které autor do diskuze rovněž zařadil, je poměrně častá zmínka o finanční motivaci mezi dobrovolnými hasiči. Překvapivě se v odpovědích objevil významný podíl respondentů, kteří vyjadřují potřebu lepšího finančního ohodnocení, což poukazuje na skutečnost, že i v oblasti dobrovolné činnosti, jež by měla být založena především na altruismu a ochotě pomáhat komunitě, hraje materiální ohodnocení stále zásadní roli. Tento faktor může ovlivnit, jak ochotu jednotlivců podílet se na vzdělávacích aktivitách, tak jejich celkovou motivaci k setrvání v jednotkách sborů dobrovolných hasičů. Autor zdůrazňuje, že finanční motivace by neměla být vnímána jako negativní jev, ale spíše jako důležitý signál pro řízení a organizaci jednotek, aby zvážily nastavení systému odměňování nebo alespoň kompenzace nákladů a času věnovaného přípravě a vzdělávání.

Výsledky výzkumu dále ukazují, že ačkoli většina respondentů považuje teoretickou část vzdělávacích kurzů za dostatečně zpracovanou, opakovaně se objevují kritické hlasy týkající se nedostatku praktického výcviku a nedostatečné odborné připravenosti některých lektorů potažmo svých velitelů. Toto zjištění je klíčové, neboť právě praktické zkušenosti jsou zásadní pro úspěšné zvládnutí krizových situací při reálných zásazích. Autor proto doporučuje zaměřit se v dalších výzkumech na detailnější

analýzu potřeb praktického výcviku a identifikaci bariér, které brání jeho efektivnějšímu provádění.

Za významné autor považuje rovněž skutečnost, že vzdělávání dobrovolných hasičů je z velké části závislé na odbornosti a připravenosti samotných velitelů, kteří často přebírají hlavní zodpovědnost za odbornou přípravu své jednotky. Přitom současná úroveň odborné přípravy velitelů vykazuje značnou variabilitu, což může negativně ovlivňovat celkovou kvalitu a efektivitu výcviku. Proto je vhodné zaměřit se na podporu velitelů formou dostupných a efektivních školení, případně formou sdílení zkušeností mezi jednotkami.

V neposlední řadě autor doporučuje intenzivnější využití moderních technologií a e-learningových platforem, které mohou efektivně překonávat geografické a časové bariéry. Využíváním interaktivních vzdělávacích materiálů a webinářů dostupných online se zvyšuje dostupnost vzdělávacích kurzů, a to zejména pro členy menších a vzdálenějších výjezdových jednotek, kteří v současnosti pocítují omezené možnosti účasti na prezenčních školeních. Tento přístup by zároveň mohl znamenat i úsporu nákladů, které jsou pro mnohé obce limitujícím faktorem při zajišťování kvalitní odborné přípravy hasičských jednotek.

Závěrem lze konstatovat, že práce nabízí ucelený a komplexní pohled na vzdělávací systém dobrovolných hasičů v Jihočeském kraji, přičemž získané poznatky mají praktický přínos nejen pro regionální, ale snad i pro celostátní optimalizaci odborné přípravy. Shrnutí hlavních poznatků ukazuje, že současný systém vzdělávání splňuje základní požadavky, nicméně existuje prostor pro další zlepšení. Zejména oblast praktického výcviku, finanční motivace členů a odborné podpory velitelů představuje potenciální směry pro zvýšení operativní připravenosti jednotek při zásazích. Závěry práce slouží jako podklad pro formulaci doporučení pro orgány řízení a vzdělávací instituce, jejichž implementace může významně přispět ke zvýšení efektivity a bezpečnosti v oblasti požární ochrany. Autor věří, že získané poznatky přispějí k systematickému rozvoji odborné přípravy členů dobrovolných hasičských jednotek v budoucnosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BALABÁN, Miloš; PERNICA, Bohuslav. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9. 310 s.
2. BUŘIČ, Petr; FRANC, Richard. *Práce ve výšce a nad volnou hloubkou v podmínkách požární ochrany*. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-07-8. 152 s.
3. ČESKO, HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. *Sborník vybraných právních předpisů pro potřeby Hasičského záchranného sboru České republiky*. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-10-8. 348 s.
4. FIELD, Andy. *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics: and sex and drugs and rock'n'roll*. 4. vyd. London: Sage, 2014. ISBN 978-1-4462-4918-5. 915 s.
5. HANUŠKA, Zdeněk. *Organizace jednotek požární ochrany. 2., aktualizované vydání*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008. Edice SPBI Spektrum, Červená řada. ISBN 978-80-7385-035-7. 116 s.
6. HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7. 277 s.
7. JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci: podle právního stavu k 25. 4. 1999*. Olomouc: ANAG, 1999. ISBN 80-7263-006-7. 226 s.
8. JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2397-6. 208 s.
9. LADISLAV, Rabušic; SOUKUP, Petr; MAREŠ, Petr. *Statistická analýza sociálněvědních dat v R*. Brno: Masarykova univerzita, 2023. ISBN 978-80-280-0151-3, 491 s.
10. OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4200-0. 148 s.
11. PRŮCHA, Jan. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5232-7. 152 s.
12. RASSEK, B. *Feuerswehren: Die Entstehung der Freiwilligen Feuerwehren in Deutschland*. Německo: Edition Köndgen, 2016. ISBN 978-3-939843-76-4. 128 s.
13. REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-6935-6. 192 s.

14. SKALSKÁ, Květoslava; HANUŠKA, Zdeněk; DUBSKÝ, Milan. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-36-5. 105 s.
15. ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém. 2. vyd.* Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Edice SPBI Spektrum, Červená řada. ISBN 978-80-7385-007-4. 145 s.
16. ŠUBRT, Václav. *Zákon o požární ochraně s komentářem: zákon č. 133/1985 Sb., jak vyplývá z úplného znění vyhlášeného pod č. 67/2001 Sb.* Praha: Rego, 2002. ISBN 80-86648-03-6. 110 s.
17. VANĚK, Miroslav; KRÁTKÁ, Lenka (ed.). *Příběhy (ne)obyčejných profesí: česká společnost v období tzv. normalizace a transformace*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2813-4. 541 s.
18. VÍŠEK, Jiří. *Organizace záchranných činností v České republice*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012. ISBN 978-80-7452-028-0. 176 s.
19. WOLTER, F. *Die Freiwilligen Feuerwehren in Österreich und Deutschland: Eine volkswirtschaftlich-soziologische Bestandsaufnahme*. Německo: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2011. ISBN 978-3-531-17661-1. 398 s.

Elektronické zdroje

1. *Hasiči vzdělávání* [online]. [cit. 2024-12-29]. Dostupné z: <<https://www.hasici-vzdelavani.cz>>.
2. *Ministerium des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg. Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz des Landes Brandenburg (Brandenburgisches Brand- und Katastrophenschutzgesetz – BbgBKG)* [online]. 24. Mai 2004 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://bravors.brandenburg.de/gesetze/bbgbkg>>.
3. *Ministerium des Innern und für Kommunales des Landes Brandenburg. Verwaltungsvorschriften für die Ausbildung der Feuerwehr* [online]. 24. Mai 2004 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://bravors.brandenburg.de/verwaltungsvorschriften/ausbfffw>>.
4. *Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR* [online]. [cit. 2024-12-29]. Dostupné z: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/odborna-priprava-v-jpo.aspx>>.
5. VLČEK, V. *Řád výkonu služby v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, sborů dobrovolných hasičů obcí a sborů dobrovolných hasičů podniků* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021 [cit. 2024-12-28]. Dostupné z: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/vykon-sluzby.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1985, částka 34, s. 685. [online]. [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1985/133/0000-00-00?zalozka=text>>.
2. JIHOČESKÝ KRAJ. Nařízení Jihočeského kraje č. 1/2023 ze dne 25. 5. 2023, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Jihočeského kraje jednotkami požární ochrany [online]. [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://sbirkapp.gov.cz/detail/SPPZ3NH7OYWZQLI2>>.

Ostatní zdroje

1. Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Bojový řád jednotek požární ochrany [online]. 2017 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>>.
2. Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí [online]. Praha, 2014 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx>>.
3. RYBA, V. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 13. 12. 2019, kterým se vydává Cvičební řád jednotek požární ochrany. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele HZS ČR, částka 60 [online]. 2019 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/cvicebni-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech.aspx>>.
4. RYBA, V. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 19. 12. 2013, kterým se stanovují normy znalostí hasičů. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele HZS ČR, částka 54. 2013.
5. RYBA, V. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 27. 1. 2014 k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků. Sbírka interních aktů řízení Generálního ředitele HZS ČR, částka 3 [online]. 2014 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/ucebni-osnovy-kurzu-urcenych-pro-jednotky-sdh-obci-a-jednotky-sdh-podniku.aspx>>.

Seznam zkratek

HZS – Hasičský záchranný sbor

IZS – Integrovaný záchranný systém

JPO – Jednotky požární ochrany

JSDHO – Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí

MV – Ministerstvo vnitra

MV-GŘ HZS ČR – Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

ORP – Obec s rozšířenou působností

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SHČMS – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

SOŠ PO – Střední odborná škola požární ochrany

ŠVZ HZS ČR – Školní a výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky

UPO VP – Učiliště požární ochrany Velké Poříčí

Seznam tabulek obrázků příloh

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní početní stavy členů jednotky SDH obce

Tabulka 2: Kurzy k získání odborné způsobilosti pro členy jednotky

Tabulka 3: Rozsah kurzů pro získání odborné způsobilosti členů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Délka členství u sboru dobrovolných hasičů

Obrázek 2: Četnost školení

Obrázek 3: Dostupnost vzdělávacích kurzů

Obrázek 4: Frekvence možností se účastnit vzdělávacího kurzu

Obrázek 5: Hodnocení kvality vzdělávacích kurzů

Obrázek 6: Hodnocení odborných znalostí lektorů

Obrázek 7: Hodnocení rozmanitosti nabízených kurzů

Obrázek 8: Možnost výběru typů kurzů

Obrázek 9: Vliv vzdělávacích kurzů na připravenost při zásazích

Obrázek 10: Reakce na události po absolvování kurzu

Seznam příloh

Příloha I: Dotazník

Vážení respondenti,

jsem studentem 3. ročníku Vysoké školy Evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích. Zároveň působím jako člen jednotky sboru dobrovolných hasičů v Dubném. V rámci své bakalářské práce na téma „Vzdělávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů v Jihočeském kraji“ provádím výzkum zaměřený na hodnocení dostupnosti, kvality a efektivity vzdělávacích kurzů určených pro členy JSDHO. Tímto bych Vás chtěl požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který Vám zabere **maximálně 15 minut**. Dotazník je **zcela anonymní** a získané údaje budou sloužit výhradně pro potřeby této práce. Dotazník je určen pro jednotlivé členy jednotek sboru dobrovolných hasičů v okrese České Budějovice. Předem děkuji za Váš čas a ochotu se do výzkumu zapojit.

S pozdravem Jan Fleišmann Student 3. ročníku, Vysoká škola Evropských a regionálních studií, České Budějovice

Instrukce k vyplnění: U každé otázky prosím **vyberte nejvhodnější odpověď**, případně doplňte vlastní komentář tam, kde je to uvedeno.

1. Základní informace o respondentech

- Jak dlouho jste členem jednotky sboru dobrovolných hasičů?
 - Méně než 1 rok
 - 1–3 roky
 - 4–6 let
 - Více než 6 let
- Jak často se účastníte odborných příprav (školení, cvičení)?
 - Jednou měsíčně nebo častěji
 - Každé 2–3 měsíce
 - Každé 4–6 měsíců
 - Méně než jednou za 6 měsíců

2. Hodnocení dostupnosti vzdělávacích možností

- Jak hodnotíte dostupnost vzdělávacích kurzů pro dobrovolné hasiče ve vaší oblasti?
 - Velmi dobrá
 - Dobrá
 - Průměrná
 - Špatná
 - Velmi špatná
- Jak často máte možnost účastnit se vzdělávacích kurzů, které odpovídají vašim potřebám a zájmům?
 - Velmi často
 - Často
 - Občas
 - Zřídka
 - Nikdy

3. Hodnocení kvality vzdělávacích kurzů

- Jak hodnotíte kvalitu vzdělávacích kurzů, kterých jste se zúčastnili?
 - Velmi vysoká
 - Vysoká
 - Průměrná
 - Nízká
 - Velmi nízká
- Jak hodnotíte odborné znalosti a schopnosti lektorů, kteří vedou vzdělávací kurzy?
 - Velmi vysoké
 - Vysoké
 - Průměrné
 - Nízké
 - Velmi nízké

4. Hodnocení rozmanitosti vzdělávacích kurzů

- Jak hodnotíte rozmanitost nabízených vzdělávacích kurzů (různé typy kurzů, témata)?
 - Velmi široká
 - Široká
 - Průměrná
 - Úzká
 - Velmi úzká
- Máte možnost vybírat si z různých typů kurzů (teoretické, praktické, specializované)?
 - Ano, často
 - Ano, občas
 - Jen zřídka
 - Ne, nikdy

5. Dopad vzdělávacích možností na vaši připravenost a efektivitu

- Jak hodnotíte vliv vzdělávacích kurzů na vaši připravenost při zásazích?
 - Velmi pozitivní
 - Pozitivní
 - Neutrální
 - Negativní
 - Velmi negativní
- Jak vzdělávací kurzy přispívají k vaší schopnosti rychle a efektivně reagovat na mimořádné události?
 - Velmi výrazně
 - Výrazně
 - Mírně
 - Nevýrazně
 - Vůbec

6. Další názory a doporučení

- Jaká vylepšení byste navrhli pro zlepšení dostupnosti a kvality vzdělávacích kurzů pro dobrovolné hasiče?
 - (Otevřená otázka)
- Máte nějaké další poznámky nebo připomínky k možnostem vzdělávání pro dobrovolné hasiče?
 - (Otevřená otázka)

